Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 215 (13929) | 1972 оной сентябриин 12, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ОЙН БАЯРАЙ ТЭМДЭГТЭ ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ

…АНАРАЙ ТҮЛӨӨ …ГААР ТЭМСЭНЭБДИ

…гэрнүүдые, һургуули …саадуудай бай… түргэнөөр, һайн ша… барижа, ашаглалгада … манай локомотив… бариягын заводой ба… …гай шулуушад, модо… …, штукатур-шэрдэг… …олдолго гаргана. Һайн … ажалаа бүтээжэ, …гөө даабари үлүү… …тула хүдэлмэри… …най тэмсэнэ. Жэшээл… Трофимович Лит… …дагаг бригадын шу… …соогоо хирпиисээр …үбометро хана бодхожо, 25—30 процентээр …дүүргэдэг байха юм. …эдэнэр бүхы ажалаа …артайгаар бүтээдэг. …барилгада ажаллажа, …болоһон хүдэлмэ… …дадань олон. Эдэнэр …өөр эмхидхээд хүдэл… шанартайгаар барил… …дана бшуу.

…даадаг бригадын шу… …элмэриин саг хүсэ… …гэжэ яһала орол… … заводой дизельнэ …рь И. Маковей 8 ча… 7 час соо хэхэ гэһэн … үүсхэл гаргаа бэ… …схэлыень барилга… …нэгэ дуугаар дэм… …рниисэ, цементын хо… … соогоо хүрэхөөр бэл… …һаа, барилгашад ехэ …рга боломжотой гэжэ

…ригадада хүдэлдэг үни… …лан Василий Ефремо… …вский халаан соогоо …етр хана бариха даа… … кубометртэ хүргэ… …м. Дүршэлтэй бэрхэ … эгээл харюусалгатай … үгэдэг хүм. Ямар… …хэдээ һайн шанар… …гэнөөр бүтээжэрхи… …даг. Василий Ефремо… …холбоходоо бэрхэ юм. …хамта хүдэлдэг Илья …ака нүхэрһөө гээгдэн… …гэжэ оролдодогынь …алтай байдаг. Найман …рилгада хүдэлжэ, яһа… …эй болоһон юм. Шу… …нэ барихадаашье, бе… …дала хэхэдээшье тэг… …ар хүдэлдэг. Иимэ …бшагай хүбүүд һайн … барилга хэжэ ша… …даа.

… барилгашадай һайн… …хана 80 бүлэ айлай …ашаглалгада тушаагаа …үрэнэй комисси энэ … тушаажа абахадаа …лтэ үгэһэн байха юм. …лтэ абаха гээшэмнай … хэрэг бэшэ ааб даа. … модошо дархашуул, … болон штукатур… …бултадаа харюусалга … ажалдаа хандаха …лоно бшуу. Барилга… … һанал бодолтойгоор …ібал, һайн шанартай… …хэһэн лэ байдаг. …игадын шулуушан Ва… …евич Чирковский … шанартайгаар барил… Залуу хүдэлмэришэ… …ые хинан шалгажа …ашье муугаар хэ… … шэнээр бүтээлгэдэг … тэрэнэй хурса нюдэн… … дутуу дунда юумэ

далдалжа шадахагүйш. Залуу шулуушад энээниие мэдэдэг, ойлгодог болоһон юм. Тиимэһээл бултэ шулуушаднай һайн шанартайгаар барилга хэхэ гэжэ оролдоно. Энэ хүсэл зорилгоёо бэелүүлжэ шаданашье. Энэ шухала хэрэгтэмнай шулуушан Василий Ефремович Чирковский нилээд туһалдаг гээшэ. Тэрэ гушаад шахуу жэл барилгада хүдэлжэ, нилээд дүршэлтэй болоһон хүн. Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабариягын заводой хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг соцгородогой үйлсэнүүдтэхи гэрнүүд сүм тэрэнэй уран гарай хабаадалгатайгаар бодхогдоһон байха. Ерэхэ жэл амаралтадаа гараха юм. Гэбэшье залуушуулда түрүү ажалай үльгэр жэшээ харууһан лэ байдаг.

Алексей Ефремов мүн лэ хорин юһэдэхи жэлээ барилгада хүдэлнэ. Олон жэл барилгада хүдэлжэ олоһон дүй дүршэлөө сүм ажалдаа зорюулдаг. Энэмнай одоол эсэхэ сусаха гээшые мэдэхэгүй, эрхим хүдэлмэришэ хүн юм даа. Халаанайнгаа даабари хододоо 45—50 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг. Иимэ ажалша бэрхэ хүнүүдтэй хүдэлхэдэ урматай байдаг. Барилгашье түргэнөөр хэгдэдэг.

Бидэнэр мүнөө 37-дохи кварталда 80 бүлэ айлай орохо гэрэй торхо барижа байнабди. Энэ гэрэйнгээ барилгые байгша оной декабриин 25-да дүүргэжэ, ашаглалгада тушааха социалис уялга абаһан зомди. Шулуушаднай барилгаяа дүрбэдэхи дабхартань хүргөөд байна. Штукатурщигууднай нэгэдэхи, хоёрдохи дабхарнуудай таһагуудта дотор талын хүдэлмэри хэжэ эхилэнхэй. З. Мещенина, Н. Лазарева гэгшэдэй даадаг бригаднуудай штукатур хэдэг басагад халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, эрхим шанартайгаар ажалаа бүтээдэг. Үдэр хоногой ошохо тума эдэнэр улам эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

Манай бригадын шулуушад август һара соо 80 мянган түхэригэй барилга хээ бэлэй. Бидэнэр сентябрь һара соо 83 мянган түхэригэй барилга хэхээр дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа һэмди. Энэ хараа зорилгонуудаа бодото дээрэнь бэлүүлхын тула шулуушаднай хүдэлмэриин саг хүсэд хэрэглэжэ, улам габшагайгаар хүдэлхэ болоно.

Мүнөө бүхы совет арад СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан социалис уялга абаад, эршэмтэй шангаар хүдэлнэ. Манай ЛВРЗ-гэй барилгашад тон ехэ хүсэл зорилго урдаа табиһан. Бидэнэр 80 бүлэ айлай орохо гэрэйнгээ барилга болзорһоонь урид ашаглалгада тушаажа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй гарגаһан ойн баярай тэмдэгтэ хүртэхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Энэ зорилгоёо хүсэлдүүлхын тула үдэр бүри улам шангаар хүдэлхэ бололди.

М. БЕССОНОВ,
Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй барилгын таһагай бригадир, коммунис ажалай ударник.

ХXIV ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ

ЭРШЭ · ШАНАР ДЭЛИСЭ

АЙМАГАЙ ТҮРҮҮ ҺААЛИШАД

Үнгэрэгшэ жэлдэ үертэ дарагдаһан сабшалан дээрэһээ һайн шанартай үбһэн хуряагдаагүй һэн. Тиибэ яабашье малшадай үбһэ тэжээл гамтайгаар гаргашалжа, оролдосотой наринаар ажаллаһанай ашаар колхозой мал гарза гайда оронгүй, үбэлые дабажа гараа һэн.

1971 ондо Тоорын дунда һургуули дүүргэһэн Дондок Убушеев үнгэрэгшэ октябрь һарада фермые даагшаар томилогдоо юм. Тэрэ колхозойнгоо парткомой, правлениин этигэл найдабарине харюулха гэжэ үнэн сэдьхэлһээ оролдоо. Мүн фермынишье һаалишад, тугалшад болон малшад залуу хүтэлбэрилэгшынгөө оролдосотой ажалые халуунаар дэмжэһэн юм.

Энэ коллективэй эбтэй ажалые гэршэлһэн нэгэ иимэ баримта харуулая; үнгэрэгшэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ аймагай ажахынуудай һүнэй фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй гурба һарын дүнгүүдээр түс фермын коллектив аяар 14-дэхи һуурида гараһан байна. Иимэ гээгдэлһээ гарахын тула тэдэнэр бүхы шадалаа гарган ажаллаа. Силос ба үбһэ тэжээлээр багашье һаа, бүхэли сүүдхын туршада һоломо эһээжэ, үнеэдтээ үгэдэг болоо һэн. Малшадай энэ оролдолго миин хосороогүй. Апрель һарада дүрбэдэхи һуури эзэлээ. Харин хахад жэлэй үнгэрөөд байхада, тэдэнэр аймаг дотороо түрүү һуурида гараа. Мүн июль һарада баһал илажа, КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугые алдаагүй.

Байгша оной долоо һарын туршада түс фермын коллектив 268 центнер һү һаажа, 227 центнерыень гүрэндөө худалдаба. Энэнь хараалагдаһан түсэбһөө холо ехэ. Түрүү һаалишад, жэшээнь, Б. Д. Игнашкеева, Н. Г. Убушкеева гэгшэд жэлэй хугасаада 1 900-гаад килограмм һү һааха гэһэн уялга абаһан байгаашье һаа, долоо һарын туршада 2060—50-яад килограмм һү һааба, мүн ажалдаа үсэд оролдосотойгоор хандадаг Б. Б. Турбянова нүхэдөө хүсүүтэй ябана.

Аркадий хүбүүнтээ мал адуулагшаар ажаллажа байгша Б-С. Ц. Убушеев бэлшээринүүдээ һэлгэжэ байгаад, ашагтайгаар хэрэглэжэ ажалладаг хадаа коллектив соогоо хүндэтэй юм. Хадалиг Түнхэнэй аймагай «Маяк» колхозой Хонгоодорой фермын һаалишад болон малшад ингэжэ оролдосотойгоор ажаллажа, аймаг соогоо түрүүлэн ябана.

Л. ИРИНЦЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ХАРААЛНА

Хүдөөгэй хонишодой харюусалгатай ажал — үрэжүүлгэ эхилбэ. Энэ шухала хүдэлмэриеэ үсөөхэн үдэрэй туршада һайнаар дүүргэжэ шадабал, хонин һүрэгэй үүлтэр һайжарха, тоонь олон болохо болоно бшуу. Хэжэнгын аймагай совхозуудта энэ харюусалгатай хаһа бүри август һарын тэнгээр эхилһэн байна. Байгша ондо ажахынуудай 57800 эхэ хонидой 53 мянганиинь искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхээр хараалагдана. Аймагай совхозуудта үрэжүүлгын 56 пункт эмхидхэгдэжэ, шухала кампанияа захаланхай. Тэрэнэй 14-иинь томодхогдоһон. Сентябрь һара соо ажахын бүхы эхэ хонид иимэ аргаар үрэжүүлэгдэжэ дүүрэхэ юм.

Энэ харюусалгатай ажалаа Загаһатын совхозой хонишод түрүүшын үдэрһөө эмхи гуримтайгаар ябуулна. Совхозой түб Загаһата һууринай зүүн захада үүлтэрэй хусануудһаа үрэһэ абажа, үрэжүүлгын пунктнуудта эльгээдэг түсхай филиал нээгдэнхэй. Далабшатай хорёогой дэргэдэхи багахан гэрэй үүдэ татан ороходомнай, сагаан халаадтай залуу хүбүүн маниие угтаба. Филиалые даагша Федор Хайдапов ажал хэрэгтээ маниие танилсуулба. Үрэ абаха талаар техник Анфиса Михайлова, санитар Анна Аюшеева, хусашан Галина Куржумова гэгшэд Федорой хүтэлбэри доро ажаллажа, Загаһатын, Чисаанын совхозой үрэжүүлгын 18 пунктнуудые үрөөр хангана.

— Хэжэ байһан ажалнайшье урагшатай, хүдэлхэдэ урматай. Галиин хаража байһан 25 хуса тобир тарган, хүсэ шадалайнгаашье талаар һайн. Энэнь үрэжүүлгын пунктнуудые үрөөр хангалгада ехэ удха шанартай болоно бшуу, — гэжэ Фёдор Хайдапов манда хөөрэнэ.

Забайкальска үүлтэрэй буряад түхэлэй нарин торголиг нооһотой хони үсхэбэрилхэ хэрэгтэ эндэ гол анхарал хандуулагдана. Ажахын үнинэй зоотехник-селекционер Л е н и н э й орденой кавалер Пунсык Дарижапович Дарижапов хонидой үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ габъяатай.

Ахалагша хонишод Елизавета Дашидондокова, Палма Базарова гэгшэд өөһэдөө техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлжэ, түс бүридөө 300 гаран эхэ хонидые үрэжүүлээд байна. Мүн Мижитма Бодиева, Пажилма Цыренжапова хоёрой томодхогдоһон пунктда урданай ахалагша хонишон ябаһан Анна Соголова техник-үрэжүүлэгшээр ажаллана. Эдэнэй хэжэ байһан ажалынь мүн лэ урагшатай һайн.

Филиалые даагша Фёдор Хайдаповтай Тооромой пункт ошожо, ажал хэрэгтэйнь танилсаһан байнабди. Манай эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, сарайда хашажа бариһан хорёо соо хэдэн хүбүүд, басагад хонидто үрэжүүлгэ хэжэ байба. Ахалагша хонишон Лума Дамшеева өөрөө техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлдэг юм. Тэрэ үдэр ахалагша хонишон үбһэндэ ябашаһан байжа, тэрэнэй туһалагшад Цырен-Ханда Дамшеева, Дарима Цыренова, Буряадай хүдөө ажахын институдай хоёрдохи курсын студент Владимир Цыренов гэгшэдтэй хөөрэлдэбэбди.

— Бидэ түс отарада үрэжүүлгэ дүүргээд, Жамба Цыреновагай отарада ошохобди. Үрэ хаһа сагтаа асарагдана, — гэжэ Владимир Цыренов мантай золгоходоо хэлэбэ.

Сарайнь дулаалагдаһан, досоонь ороходо ариг сэбэр, тэбхэрхэн стол дээрэ ажалдаа хэрэглэдэг зэр зэмсэгүүдынь аятай зохидоор табигданхай, эдэнь сагаахан марляар хушаатай байба. Эдэ нүхэднай техник-үрэжүүлэгшээр ажаллажа, үдэрэй туршада гуша гаран хонидые үрэжүүлнэ. Байгша һарын арба гаран болотор эдэ нүхэднай түсэбөөр хараалагдаһан 1172 хонидые үрэжүүлжэ дүүргэхэ юм.

—Хараалһан болзортоо ажалаа дүүргэхэ зорилготой хүдэлнэбди. Юрэдөө даажа абаһан ажалаа һайнаар хэбэлнай, ажахымнай хонин һүрэг түргэн олошорхо, гэжэ бидэ һайн мэдэнэбди, — гэжэ Володя хөөрэнэ.

Ахалагша хонишон техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлхэдөө алишье талаһаа һайн. Илангаяа түл түрэсэ абалгада ехэ удха шанартай бшуу. Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри эндэ түлэг дундаа. Энэ шухала ажалые һайн шанартайгаар бэелүүлхын тула арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүд ехэтэ туһална.

Лума Дамшеева үнгэрэгшэ жэлдэ эрхимээр ажаллаһанайнгаа ашаар даажа абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэһэн юм. Ерэхээ байһан үбэлжэлгэдөө һайн бэлэдхэлтэй орожо, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ түл абаха, ехэ нооһо хайшалха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхын тула хонишон эрхим бэлэдхэл хэнэ.

Манай гэдэргээ бусахада, наран доро оронхой, нуур тээшэ эрьен харахадамнай, үдэшын толондо наадаһан уһанай нюруу ягааржа, аали аад, хэлэшэгүй намдуу дулаахан үдэшэ боложо байгаа һэн.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

АЖАЛААР ОЛДОҺОН ДҮРШЭЛ

Ленинэй орденто Борьёогой совхоз һүүлэй гурба-дүрбэн жэлэй туршада эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлдэг, гүрэндэ «сагаан алта», хониной гадартай тарган мяха элбэгээр тушаадагаараа Буряад орон дотороо нилээд мэдээжэ болонхой. Жэлэй туршада хонишон бүхэнэй габшатай бэрхээр ажаллаһанай, ажахын зоовет-мэргэжэлтэдэй хонидой үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ ехээр анхарал табижа шадаһанай ашаар ажахы иимэ амжалтануудые түйлажа шадаа бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлэй үбэлжэлгын хэды бэрхэшээлтэй байбашье, совхоз 100 эхэ хонин бүриһөө 107 хурьга абажа түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 3,91 килограмм нооһо хайшалжа абаһан байна. Ажахын 18 ахалагша хонишод зуун хонин бүриһөө 100, мүн тэрэнһээ дээшэ хурьга абажа түлжүүлээ. Байгша ондо ахалагша хонишон Дмитрий Яковлевич Свистунов аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ 100 эхэ хонин бүриһөө 134 хурьга түлжүүлжэ, түс бүриһөөнь 4 килограмм 610 грамм нооһо хайшалжа абаһан байна.

Совхозой эрхим хонишон Дмитрий Яковлевич Свистуновтой золгохо зорилготой зуһаландань хүрэжэ ерэхэдэмнай, тэрэ хонидоо адуулжа гараһан байба.

— Энэ боориин урдуур баруун хойшоо шэглэн ошоходотнай, тэндэ байха, — гэжэ арбаадтай басаганиинь манда тоб байса хэлээдхёо һэн.

—Дмитрий Яковлевич хониндо орожо хүдэлһөөр долоодохи жэлээ ябабашье, дүй туршалоор баян хонишодһоо нэгэшье дутуугүй хүдэлдэг. Нёдондо энэ нүхэрнай зуун эхэ хонин бүриһөө 127 хурьга түлжүүлжэ абаа юм. «Һанаһандаа хүрэдэг, һарбайһанаа абадаг ёһотой ажалша бэрхэ хүн», — гэжэ ажахын главна зоотехник Владимир Прокопьевич Шантаханов тиишэ ошохо зуураа ахалагша хонишон тухайгаа омогорхон хөөрэбэ.

Модогүй халзан майлые тойроод орхимсоорнай, тээ урдамнай бэлшэжэ ябаһан хонид харагдаадхиба.

Нара һалхинда хүрилэд гэһэн шарайтай дүршэ гаран наһанай, набтаршаг бэетэй хүн маанадтай хөөрэлдэбэ. Ахалагша хонишонтой золгожо, мэндые хэлсээд, ажал хэрэгэйнь ямар ябажа байһан тухай, саашанхи хараа зорилгонууд тухайнь хөөрэлдэбэбди.

— Би Александра һамгантаяа эхэ хонидые зургаан жэлэй туршада харууһална. Хүнһөө үлүү сэ хэһэн ажалнай балай харагдадаггүй агша. Юрэдөөл, даажа абаһан ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ хандажа, бүхы хүсэ шадалаа гаргабал, хэжэ байһан хүдэлмэришни хэзээшье урагшатай байдаг гээшэ, — гэжэ Дмитрий Яковлевич манда даруу янзаар хөөрэбэ.

Энэ нүхэрэй дүй дүршэл тухай нэгэ хэдэн үгөөр хөөрэжэ үгэмөөр.

Тобир тарган хонидһоо өөдэргэн хурьгад абтадаг, ехэ нооһон хайшалагдадаг гэжэ эндэхи хонишод һайн мэдэдэг. «Нооһоо хиргуулһан хонид тунга ногоондо зоргоороо бэлшэхэдээ таргалангүй хаана ошохо юм» гэжэ нэгэ зарим малшад һанадаг юм. Энэнь тон буруу. Ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө һайн нооһо хайшалжа абаха гээ һаа, хонидоо түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, тон зүбөөр адуулха шухала гэжэ Дмитрий Яковлевич һайн мэдэдэг.

Үглөөнэй бүрүүлһээ үдэшын боро хараан болотор тунга ногоондо хонидоо адуулдаг заншалтай юм. Намар талха тарянай хуряагдаһан хойно узууртань бэлшээдэг. Эндэхид октябрь һарын эхеэр хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлгэ хэдэг юм.

—Түл абалгаар табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргэхэ зорилготой манайхин ажаллажа байна. Хараалһанаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа гарган ажаллахаар шиидэнхэйбди. СССР ороной тогтоһоор 50 жэлэй ойн баярай жэлые ажалай амжалтаар угтахын тула шармайн ажаллахабди, — гэжэ ахалагша хонишон маниие найдуулба.

Д. ХУБИТУЕВ.
Зэдын аймаг.

Александр Васильевич Популов ажаһуудалай приборнуудые заһадаг Улаан-Үдын комбинадай түмэр зүйлнүүдые бүтээн гаргалгын цехтэ түмэршэ дарханаар үнихэнэй хүдэлдэг. Тиихэдээ оролдосотой бэрхэ ажалаараа тэрэ суутай болонхой. Комбинадай эрхим рационализатор А. В. Популов РСФСР-эй социалис мүрысөөнэй отличник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. В. Популов.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

…НЭ ТАСС ҺОНИН

…ЛТОЙ ҺАЙН ЯБЫТ!

… олониитын мэ… …л ябуулагша. США-… …иин ЦК-гай гэшүүн … Дэвис манай орондо …ин турша соо аян… …рғэбэ. Ташкентдэ, … Ленинградта … Хүдэлмэришэдтэй, … соёлой ажал ябуу… … партийна ба комсо… …мэрилэгшэдтэй, һу… …шуултай уулзаһан

… тэрэниие үдэшэжэ …хүнүүд Германиин …еска Республика … сентябриин 10-да …ордобо.

… хүнүүдтэ ехээр дүр… …һээ хахасаха… … тон бэрхэтэй бай… … бусаад байхадаа, … дотор хараһан үзэ… …һон мэдэһэн бүхы …дaa манай арад …хые оролдохобди, … Дэвис мордохо дээ…

Ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд айлшадаа аэродром дээрэһээ үдэшэбэ. Үдэшэгшэдэй дунда КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Николаева-Терешкова, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй МГК-гай секретарь Р. Ф. Дементьева, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Уласхоорондын таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо Е. И. Кусков болон бусад бии байба. (ТАСС).

КОРЕЙДЭ АЙЛШАЛҺААР

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). КНДР-тэ хани ёһоор айлшалжа ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев түрүүтэй КПСС-эй делегаци Хамхын (Урда Хамген провинциин түб), Вонсан (Канвон провинциин түб) хотонуудта ошожо, тон баяртай, халуунаар угтагдаа.

Совет партийна делегацине Корейн Ажалай партиин ЦК-гай Политическэ комитедэй гэшүүн, ТПК-гай ЦК-гай секретарь Ким Дон Гю, ТПК-гай ЦК-гай Уласхоорондын таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо Ким Ен Нам гэгшэд үдэшэжэ ябалсаба.

Совет партийна делегаци Хамхын хотын оршондохи, олон мянган хүдэлмэрилэгшэдэй ажалладаг химическэ үтэгжүүлгын комбинадта айлшалба.

Комбинадай цехүүдэй нэгэндэ митинг болоо. КПСС-эй делегацие толгойлогшо К. Ф Катушев нигэжэ онсолон тэмдэглэбэ: совет арад аха дүү корей арадта хани барисаанай халуун мэдэрэлтэйгээр хандадаг. Совет арад Корейе сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэнь корей арадтай хамта ябалсаһан байгаа, мүнөөшье социализм, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэн, түс арадтай хамта дабшана. Эхэ ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхэ гэдэг ТПК-гай ба республикын правительствын харза бодолые манай арад түмэн дэмжэнэ гэжэ К. Ф. Катушев хэлэбэ.

Советскэ Союзһаа ерэһэн айлшад, бусад хоёр томо предприятида: февралиин 8-най нэрэмжэтэ виналоново (хэмэл утаһа үйлэдбэрилдэг) заводто, мүн хүндэ машина бүтээлгын Ренсонско заводто хүрөө.

Эдэ предприятинуудай коллективүүд совет партийна делегациин гэшүүдые халуунаар угтаба.

Вонсан хотодо сентябриин 9-дэ — КНДР-эй тогтоогтоһоор 24 жэлэй ойн үдэр ерээ. Совет айлшадые угтахын тула, хэдэн арбаад мянган зон хотын үйлсэнүүдтэ гараба. КПСС-эй делегаци Вонсан хототой, тэрэнэй порттой танилсаһан, барайгар ургуулдаг «Ченсан» гэжэ кооперативай айлшан болоһон байна.

Совет партийна делегаци сентябриин 10-да Пхеньян бусаа.

Г. Киссинджер ерэбэ

Национальна аюулгүйн асуудалнуудаар США-гай президентын туһалагша Генри Киссинджер сентябриин 10-да Москва ерээ. Энээнтэй хамта США-гай худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Джеймс Лин, Сагаан байшангай аппарадай хэдэ хэдэн харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд ерэлсэбэ.

(ТАСС).

Жэшээ абахаяа яанаб?

Ажалай Улаан Тугай орденто «Сибиряк» колхозой Доодо-Аһалигта ногооной гурил татадаг цех баригдажа, ашаглалгада үгтэһөөр хоёр жэл болоо. Энэ цехэй хүдэлмэрилэгшэд нёдондо 6000 шахуу центнер витамин элбэгтэй тэжээл бэлэдхэжэ, хоёр мянган центнерынь гүрэндөө тушаагаад үлэһэн гурилаараа колхозойнгоо мал, илангаяа тугал, хурьга эдеэлүүлжэ, һайнаар түлжүүлһэн, бодо малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлһэн байна.

Александр Николаевич Елшин мүнөө энэ цехэй ажал эмхидхэнэ. Түс коллектив байгша ондо мүн лэ 6000 центнерһээ бага бэшэ ногооной гурил гаргаха түсэбтэй аад, һүүлэй мэдээгээр 5000 центнер иимэ үнэтэ тэжээл бэлэдхээ.

Ногооной гурилай ямар ашаг үрэтэйень ганса мэргэжэлтэд бэшэ, харин малшан бүхэн һайса мэдэнэ гээшэ. Тиимэһээ түнхэнэйхид хабарһаа эхилжэ, модоной шэлбэһэ, набшаһа намаагаар, зундаа шаралжа, ногоогоор намартаа зелёнко гэхэ мэтэ ургамалнуудаар витаминтай гурил татажа, гүрэндөө худалдаха түсэбөө дүүргээд, өөһэдынгөө малда хүсэд хүрэхөөр үлөөдэг байха юм.

Мүн энэ ажахын түйлаһан амжалтануудһаа Саянай совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд жэшээ абажа, ногооной гурил үйлэдбэрилхэ цех барижа абаа һэн. Тиимэһээ эдэ хоёр ажахын мал һайнаар түлжүүлэгдэнэ, таргалуулагдана.

Зүгөөр «Восточные Саяны», «Маяк», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, мүн Туранай совхозой хүтэлбэрилэгшэд иимэ ашаг үрэ ехэтэй юумые хэрэглэнэгүй, ногооной гурил гаргаха гэжэ оролдоногүй.

А. НИМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Түнхэнэй аймаг.

ДЭЭДЫН ЗУРГААНДА ХАРАГДАБА

Республикымнай Министрнүүдэй Совет промышленна предприятинуудай бүтээн гаргадаг хэрэглэлэй эд бараа худалдаа наймаанай организацинуудта тушааха түсэбэй, энэ асуудалаар Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан тогтоолой хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһые хаража үзөө. Хэрэглэлэй эд бараа худалдаа наймаанай организацинуудта тушааха түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна гэжэ Министрнүүдэй Совет тэмдэглэһэн байна.

Промышленна предприятинууд хахад жэлэй түсэбые хамта дээрээ 95,9 процент дүүргээ. Хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээн гаргалгын ургалта ехэ бага, оройдоо 5,1 процент болоно. Нютагай промышленностиин министерство байгша оной хахад жэлэй түсэбые 98,4 процент, эдеэ хоолой промышленностиин министерство 94,5 процент, түлишын промышленностиин управлени 35,0 процент хүргэһэн байна. Союзна, союзно-республиканска мэдэлэй предприятинууд — авиазавод, ЛВРЗ, «Электромашина», «Теплоприбор» заводууд, мяха-консервын комбинат түсэбөө дүүргээгүй. Судна бүтээлгын, шэлэй заводууд энэ талаар гээгдэлдэ оронхой.

Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй министерствын, управлениин предприятинууд хахад жэлэй туршада 1417 мянган түхэригэй, союзна болон союзно-республиканска мэдэлэй предприятинууд 774,8 мянган түхэригэй эд бараа дутуу тушааһан. Хэрэглэлэй шухала зүйлнүүд, жэшээлхэдэ, шаажан гүйлгэһэн амһарта, хубсаһа угаадаг машина, трикотаж болон оёмол хубсаһан, уран һайханай бүтээлнүүд, сувенир, эдеэ хоолой зарим зүйлнүүд худалдаанда дутуу тушаагдаа.

Хэрэглэлэй эд бараа худалдаа наймаанай организацинуудта тушааха энэ жэлэй түсэбые заатагүй дүүргэхэ хэмжээ дары абахыень нютагай, эдеэ хоолой промышленностиин управлениин, завод болон комбинадуудай хүтэлбэрилэгшэдые Министрнүүдэй Совет уялгалба.

Арад зоной, илангаяа хүдөөдэ ажаһуугшадай ямар зүйлэй эд бараа худалдан абаха дуратай байһые элирүүлхэ, тэдэнэй эрилтэ тодорхойлхо, худалдаанай баазануудай хүдэлмэрилэгшэд болон товароведүүдтэй нягта холбоотойгоор ажаллахыень предприятинуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ заагдаба.

Эд бараанай шанар һайжаруулха, газаа талыень гоё һайхан, зохид болгохо асуудалаар саг үргэлжэ һонирхохо, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын хэрэглэлэй эд бараанай эрхим зүйлнүүдэй бүхэсоюзна павильоной нүүдэл выставкэ дээрэ Буряадай республикын предприятинуудта бүтээгдэхээр шэлэгдэһэн шэнэ шухала зүйлнүүдые бүтээн гаргаха талаар хэмжээ абахаар министерство, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд уялгалагдаа.

Хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха, шанарыень һайжаруулха, ассортиментыень олошоруулха, шэнэ зүйлэй эд бараа бүтээхэ талаар договорой ёһоор хараалагдаһан эрилтые промышленна предприятинуудай хэр зэргэ дүүргэжэ байһые хинан шалгаха гэжэ республикын худалдаа наймаанай министерствын, РСФСР-эй худалдаа наймаанай министерствын оптово баазануудай хүдэлмэрилэгшэдые Министрнүүдэй Совет уялгалһан байна.

Республикын Министрнүүдэй Совет арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээхэ 1972 оной түрүүшын хахадай түсэбэй дүүргэлтэ таһалдуулһанай, үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада эдэ зүйлнүүдые багаар бүтээн гаргаһанай, энэ шухала асуудал тоогоогүй байһанайнь түлөө судна бүтээлгын заводой главна инженер В. Н. Курбатовта шанга донгодолго соносхоо.

Министерство, захиргаан, предприятинуудай хэрэглэлэй эд бараа худалдаа наймаанай организацинуудта тушааха түсэбые, энэ асуудалаар Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоолые хэр зэргэ дүүргэжэ байһые хинан шалгахаар аймсоведүүдэй, Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомууд уялгалагдаһан байна.

1972 оной юһэ һарын үрэ дүнгөөр промышленна предприятинуудай, министерство, захиргаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн аймгорсоведэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй тоосоон Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ шагнагдаха юм.

ЕХЭ АМЖАЛТЫН ТҮЛӨӨ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд абтаа. Энээнэй ашаар үбһэ ногоон энэ жэлдэ һайнаар гараа.

Энэ колхозой малшадай эршэтэ ажал аша үрэеэ харуулба. Байгша оной түрүүшын кварталай дүнгөөр тус ажахын һаалишад мүрысөөндэ гээгдэжэ ябаһан аад, мүнөө түрүүшүүлэй зэргэдэ гаранхай.

— Гээгдэлһээ гарахын тула нилээд ехэ ажал хэгдээ, — гэжэ колхозой парткомой секретарь Балжан Маланович Кырмыгенов хөөрэнэ. — Парткомой гэшүүн бүхэн фермэнүүдээр ябажа, һаалишад, малшадтайгаа хөөрэлдэнэ. Тиихэдэ арадай хинагшад коммунист нүхэр Гүндэн Жэмнитович Данзановай хүтэлбэри доро горитойхон хүдэлмэри хэһэн байна. Тэдэнэр гүрэндэ тушаагдаха һүнэй шанарые саг үргэлжэ шалгана. Тиимэһээ мүнөө зуп һүнэй гашалха, тоһолигойнь доошолхо баримтанууд үзэгдөөгүй.

Дээрэ дурсагдаһан арга хэмжээнүүдэй ашаар, һаалишадай дунда үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй, мүн малшадай ажалдаа абьяастай, оролдосотойгоор хандаһанай ашаар шэнэ амжалта туйлагдаа. 9.500 центнер һү гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб энэ колхозой малшад августын 22-то дүүргээд, шэнэ жэлэй гаратар үшөө 4.000 шахуу центнер һү гүрэндөө тушааха гэһэн уялга абанхай.

Г. ИРИНЦЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Түнхэнэй аймаг.

Предприятинуудаа шэнэлэн заһажа, продукци бүтээн гаргалгые дээшэлүүлхэ талаар Свердловско областиин коммунистнуудай дүй дүршэл Саратовай гүрэнэй Подшипнигай заводто хэрэглэгдэнэ. Эндэ заводой хуушан оньһон түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн заһабарилха хэмжээнүүд үргэнөөр хараалагданхай.

Жэгдэлэн сэбэрлэлгын цехтэ ролигто подшипнигуудай досоо талые жэгдэлэн заһадаг станогууд шэнэдхэн заһабарилагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механик - заһабарилагша И. А. Ткаченко шэнэдхэн заһагдаһан станогуудай ажалые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ҺОНИН

Ригын «РАФ» гэжэ туршалгын заводто «РАФ-2203» моделиин «Латвия» гэжэ багахан автобусууд хэгдэбэ. Түрүүшын хоёр автобусууд туршалга һайнаар гаража, заводто зууршалагданхай. Тэрэнэй ёһоор туристнуудай ба санитарна автобусууд бүтээгдэхэ юм. «Латвия» моделиин шэнэ автобус харахадашье гоё, һуугаад ябахада зосоонь уужам, зөөлэн креслэнүүдтэй юм. Энэ машина часай 125 километр скоростьтой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнээр гаргагдаһан «Латвия» автобусууд.

ТАСС-ай фотохронико.

Би Дашажаб Тапхаевичай жолоодожо ябаһан комбайнай оройн мостик гэдэг багахан тэбтэг дээрэ арайл торожо ябанаб. Ташалан, хонхор газарнуудта ороходоо комбайнай хэлбэлзэхэдэ, тархяа эрьежэ унашана аа гүб гэхээр. Хүсэтэ мотоорой, олон тоото оньһон түхеэрэлгэ, шестерня, мөөрнүүдэйнь айхабтар түргөөр эрьелдэхэ, нэгэ доро хүдэлхэдэ бүхы комбайнь доһолон һалганахадал гэхэ юм. Нэерхэ, түерхэнь аргагүй. Дадаагүй хүнэй, хаананьш, юунинь лэ мэнэ хаха бута буушагша ааб гэжэ айхаар.

Теэд комбайнер толгойгоошье үргэнэгүй, харин тэрэ урдахи мүрөө алдангүй хараад лэ, рулияа бахим бариад ябана. Энэ хүн комбайнайм ямар оньһониинь хэр хүдэлнэб, муудаһан һулараһан юумэ үгы гү, мотоорой хүнхинөөн соогуур нэгэ юумэнэйнь эбдэрһэн, элэһэнэй гажа буруу абяан дуулданагүй аа гү гэжэ нэгэ шэхээрээ хэзээшье шагнажа, сэдьхэлээрээ ойлгожол ябаһан байха. Комбайнер гээшэмнай гансахан энэ түхеэрэн хара руль бариад лэ комбайнай ябаал һаань, нюдэ балай, шэхэ дүлии наншажа ябадаг бэшэ, энэ адар томо орёо нарин машинын олон мянган оньһон түхеэрэлгые арбан хургандаал мэдэхэ болоһон, хэр хүдэлжэ байһыень абяагаарнь тухайлха болоһон зон ха юм даа.

Тиигээгүй һаа, хайшан гээд үдэр һүнигүй, минута, часшье һаатангүй хүдэлгэжэ, хори-гуша, дүшэ-табин гектар таряа хадаха, хуряахабши, аргагүй.

Нёдондо ургаса хуряалгын үедэ Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой үнинэй комбайнер Дашажаб Тапхаевич Гумпылов хуушабтар «СК-3» комбайнаар 1600 гектар таряа амлаарлан хадаад, аймагай чемпион болоо гэжэ дуулахадаа ехэтэ гайхаһан хүм.

Урдань дүшөөд онуудта эрхим түрүү комбайнернууд жэлдэ 1.500—2.000 хүрэтэр гектар таряа яһала хуряадаг байгаа һааб даа. Тэрэ үедэ комбайн, машинанууд үсөөн, ургаса хуряалга аяар хоёр-гурба һара үргэлжэлдэг һэн. Харин мүнөө колхоз, совхоз бүхэндэ хүсэ ехэтэй, түргэнөөр ябадаг гушадүшэн комбайн хүдэлнэ ха юм. Сэхынь хэлэхэдэ, мүнөө үедэ эгээл ехэ үрэ дүн, рекорд гэдэгые туйлахань бэрхэтэй болоо. Тиигээдшье хүн бүхэн шадаал һаа, ехэ үрэ дүн туйлаха гэжэ оролдоно, эршэмтэйгээр мүрысэнэ. Энээнһээ тэдэнэй өөһэдынь ажалай түлөөһэн, ажаһуудалайнь баян дэлгэр байдал сүм дулдыдана бшуу.

Мүнөө Дашажаб Гумпыловичай комбайнайнь бункер дээгүүр найман табан хушуу одод зураатай, аржын харагдана.

— Энэ ямар жэлдэ иимэ үрэ дүн туйлаһан байгаабта? — гээд асуубаб.

— Урзанда жэлдэ 8 мянган центнер таряа сохиходом эдэ найман одо зураа юм. Хэрбээ жэл бүри сохиһон, хуряаһан таряаемнай иигэжэ зураа һаань, одонуудынь энэ бункер дээрэ багтахагүйл, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

—Та, хайшан гээд жэл бүри тиимэ ехэ таряа хадана, хуряана гээшэбта? — гэжэ ажалайнь үедэ нэгэ забһар олоходоо, Дашажаб Тапхаевичһаа асуубаб. Тэрэ бага энеэбхилэн татаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Тиимэ ондоошье юумэн юу байхаб. Комбайнаа һайнаар заһаад, наратай сэлмэг һаань, һаадгүйгөөр хүдэлхэ гэжэ оролдоол гүбши. Баһа тэрэнээ хаһа сагтань тоһодохо, бүхы деталь, частьнуудыень наринаар шалгажа, шангадхажа ябаха хэрэгтэй юм ааб даа. Юрэдөөл залхуурангүйхэнөөр сүлөөтэй сагтаа комбайнайнгаа бүхы нүхэ һүбэ руу шагаажал, доогуурнь гулдиржал байгаа һааш, һүүлдэнь агрегадшни эбдэрэн элэнгүй удаан хүрэхэл даа.

Комбайнаа хайшан гээд заһабарилдаг, харууһалдаг, хүдэлгэдэг тухайгаа тэрэ олоншье юумэ хэлэжэ үгөөгүй. Нүхэр Гумпыловай хүдэлдэг бригадын бригадир. КПСС-эй съездын делегат Жаргал Хуриганов болон бусад нүхэдтэйнь хөөрэлдэхэдэм, яһала һонирхолтой юумэ хэлэжэ үгөө бэлэй.

Үнэхөөрөө үдэрэйнгөө даабарие ходо хоёр хахад дахин үлүүлэн дүүргэхын тула гансашье техникээ эрхим һайнаар мэдэхэ бэшэ, баһа өөрөө эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, хура бороогой ороходо олонхи комбайнернууд абаһаар лэ полевой стан тээшээ гүйлгэлдэхээ һанаха, харин Дашажаб Тапхаевич комбайнаа тойрожо, тооһо шоройень сэбэрлэжэ, тоһодохо юумыень тоһодожо, шангааха юумыень шангаажа байдаг юм. Тиимэл хадань зарим хүнүүдэй: «комбайнайм мотоор халашаба» гээд байхадань, Дашажаб Гумпыловай агрегат хадажал ябаха.

— Машинамни эбдэрдэггүй гэжэ хэлэхэ болоо һаа, худал. Энэ шни түмэр ха юм даа. Хэзээшье удаан хүдэлхэдөө элээ, эбдэрээ юм бэзэ. Тиигэбэшье энээ юһэн жэл соо комбайнайм ехээр эбдэржэ, халуун үедэ хоёр-гурбан хоног һаатаһан ушар байгаагүй, — гэнэ Дашажаб Тапхаевич.

— Нёдондо намда шэнэ комбайн үгөө һэн. Теэд би тэрэниие ехэ хүбүүн Цырендээ үгөөд, өөрөө энэ хуушандаа хүдэлхэ гэжэ бодооб. Бага хүбүүмни баһа Цырен гэжэ нэрэтэй юм. Тэрэнээ багаһаань хажуудаа абаад хүдэлдэг һэм. Мүнөө жэлдэ Армида ошоо, — гэжэ тэрэ нэмэжэ хэлэбэ.

Тэрэ үдэртөө энэ хүнтэй һайса хөөрэлдэхэ туха болоогүй. Бүри харанхы һүни болотор хадын таряалан дээгүүр комбайнуудай галнууд эндэ тэндэ яларан, эршэтэ халуун ажалай охин түлэг дундаа байгаа. Тэрэ һүниин тэнгһээ хойно шүүдэрэй унахада таряалан дээрэ ан-бун гэжэ, бидэ полевой стан тээшэ ошожо ябахадаал Дашажаб Гумпыловтай хөөрэлдөөбди.

— Битнай 1917 ондо, Октябриин агууехэ хубисхалай болоһон жэлдэ түрэһэн, ехэл золтой хүн гээшэб. Таба наһатайдаа эхэ, эсэгэһээ гээгдэжэ үншэрһэнби. Хэрбээ иимэ зондо зол жаргал, эрхэ сүлөө асарһан социалис революциин болоогүй һаань, үншэн хэнзэ үгытэй ядуу нам мэтэ хүн айлай адаг, бүхы наһаараа өөдэ нара харахагүй баянай барлаг, харанхы мунхаг ябаха байгааб,— гэжэ тэрэ бүхы сэдьхэлэйнгээ оёорһоо абан хэлэжэ һуугаа һэн.

Дашажаб Тапхаевич бүри дүшэн жэлэй саана нютагтаа хамтын ажахыда түрүүшын тракторай ерэхэдэ механизатор болоо. Удаань 1939 онһоо Улаан-Армиин уялгата алба хэжэ байтарнь немец фашистнар манай түрэл орондо дээрмэшэн муухайгаар добтолжо, тэрэ дүлэтэ 1941 оной зун дайсадые угтан, Эхэ ороноо сээжээрээ халхалан бодоһон сэрэгшэдэй дунда Дашажаб хүбүүн байлсаа һэн. Хатуу шанга тулалдаануудта ха баадажа, хоёр дахин шархатаа. Хүреэлэлгэһээ мултарха, гэдэргээ сухариха гэхэ мэтэ айхабтар хүшэр хүндэ сагууд соогуур ябажа гараа. 1943 ондо Орёл хотын дэргэдэ болоһон ... лалдаанда хабаадалса... гурбадахяа ехээр ... най сэрэгүүд добтол... дайсадые гэдэргэнь ... һан үе һэн. Үхэр буу... тэһэрээн, буугай тоб... мэтээр тобжогоноон ... толжо ябатараа взвод... дир хүндөөр шархат... жаб нэгэдэхи отделен... дир байһан хойноо хүт... болобо. Үгы һаа, добт... даха ха юм.

—Нүхэдүүд! Мини... урагшаа! — гээд, Бур... хүбүүн бодожо, түрүү... ба.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

КОМБАЙНЕ

Энэ үедэ үхэр буу... тэхэнэ тэһэржэ, гэнтэ ... ходоо госпитальдо хэб... дынь хүндөөр шарха... рөө ара талада гаргаа... Баруун хүл үбдэгһөө... рагданхай, зүүн хүл... үгы.

— Зай, нүхэр, зүүн ... баһал тайраха болоол... хаш ехээр хубилжа ... жэ нэгэтэ врач хэлэбэ.

— Болиит, хайрлыт... гүй болоод, трактор... моришье унажа шада... юу хэхэ хүнбиб, — ... жаб.

Эмнэгшэдынь удаан ... зүбшэжэ үзөөд, зүүн ... яажашье һаань, тайра... гэжэ шиидээ. Красно... бүхэли жэл аргалуулж... до хоёр таягтай тура... ерээ һэн.

Үрөөһэн хүлгүйб... удааншье хэбтээгүй, ... жэлдээл колхозойнго... бригадын бригадир Цы... евта сэхэ ошобо.

— Биш үнөөхил тра... дэлөөд туршаха һан... майгаа абаха гүш? — ...

— Одоол абангүй... Өөрөөшье мэдэнэш ... нууд дутуу, трактор... Тэдэ хүлшни.., —гэд, ... баруун хүлыень, хоёр ... раад маргангяар хэлэб...

— Үгы, һанаагаа б... дэлжэ шадаха байхаб. ... гаа хаяхамни.

Түрүүшээр үнэхөө... хэтэй байгаа. Үдэр со... өөдэ хэдэн арбаад дах... буухаш. Үдэр соо уна... гэртээ ерэдэг байгаа. ... үбдэхэдэ эсэхэдээ шүд... лэ тон хүшэр хүндэ бай... хэдтээ, гэртэхиндээ м... гэжэ оролдодог һэн. ... трактор, машина хүү... һааб даа. Удаанshьегүй ... дадажа, трактортаа му... хүдэлдэг болоо. Һү... байнда һуугаа. Тэрэ г... бүри комбайнаараа 500-... тар ходол хадажа, хур... дөө «Т-25» трактор абаа... фермэдэ үбһэ, силос ... рын наг шэбхэ гаргаа... тэрээндэ косилка ... үбһэ сабшадаг.

— Цыренэй баабай ... гэртээ һуухагүй. Ехэл ... хэ хүн даа, — гэжэ ... бүхэн хэлсэдэг байна.

Хүдөөгэй зон бага ... магтажа хэлэдэгүй ха ... Үнэхөөрөөл зүрхэ ... хамтын хэрэгэй түлөө ... ябадаг, үнэн сэхэ, ёһото... нист хүн энэ. Иимэл ... сөөр хүдөө ажахын...

М. НАМ...

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛАЙ АША ҮР...

Шэнэ общество байгуулха талаар КПСС-эй, бүхы совет арадай зохёохы ажал ябуулга хадаа марксизм-ленинизмын бата бэхи үндэһэ һуурида түшэглэдэг байна. Марксистско-ленинскэ сурталые хүгжөөхэ, нэбтэрүүлхэ, совет хүнүүдые научна үзэл бодолтой болгон хүмүүжүүлхэ гээшэ партиин сурталай хүдэлмэриин гол һуури эзэлдэг байна.

Партийно-политическэ һуралсал эдэл зорилгонуудта сүм шэглүүлэгдэнхэй. Энэ һуралсал хадаа теориин асуудалнуудаар коммунистнуудые гүн гүнзэгы эрдэмтэй болгохо, үзэл сурталай, оюун бодолой талаар арюун һайхан шанартай байхаар хүмүүжүүлхэ эдэнэрэй ажалай эдэбхи дээшэлүүлхэ үүргэтэй юм. Коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсал болбол гансахан дэлисынгээ талаар бэшэ, харин нэн түрүүн суртал бодолой, политическэ удха шанараараа шухала шэнжэтэй хэрэг мүн болоно, — гээд КПСС-эй XXIV съезд дээрэ тэмдэглэгдээ.

Мүнөө эхилхээ байгаа партийна һуралсалай жэл сэсо шэнжэтэй байна. Бүгэдэ арадай һайндэр — СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй түгэсхэлэй шататай энэ жэлэй һуралсалай жэлэй эхин тудалдаха байна. Совет хүн бүхэн, коллектив бүхэн нэрэдээ хүрэмэ ажалай бэлэгүүдтэйгээр энэ ойе угтаха гэжэ оролдоно. Энэ һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн партиин экономическа политикын гол хараа шугамуудтай нягта холбоотой, совет хүнүүдэй патриотизмын ба социалис интернациональна нэгэдэлэй арюун сурталаар нэбтэрэнги.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн, Центральна Комитет һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн тогтоолнуудые баталан абаһан байна. Үзэл бодолой хүдэлмэриие бүхы талаһаань улам нарижуулан һайжаруулха, энээнэй аша үрыень дээшэлүүлхэ замууд эдэ тогтоолнууд дотор хараалагданхай. Үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ эдэ асуудалнууд али али тээһээ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Ажалшадай политическэ, ажалай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, социалис ёһоной үндэр мэдэрэлтэй болгохоор хүмүүжүүлхэ, патриотическэ, интернациональна, оюун бодолой талаар хүмүүжүүлгэ шангадхаха зорилготой хэмжээнүүдые партийна организацинууднай хараа алаад, бэелүүлжэ байна. Совет хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэ хадаа экономическа, социально-политическэ болон оюун бодолой ушар баримтануудай нэгэдэлдэ улам ехээр түшэглэдэг боложо байна. Партийна һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ съездын документнүүд болон материальнуудые үргэнөөр шудалһан байгаа. Коммунистнууд эдээниие ехэ һонирхон үзэдэг, занятинуудтаа эдэбхитэйгээр хабаададаг һэн. Теориин болон политическэ асуудалнуудые шудалхадаа бодото ажалай зорилгонуудтай нягтаар холбодог, хүн зоной үзэл бодолой талаар хатуужаха хэрэгтэнь туһалдаг, ороноо экономическа, социальна болон политическэ талаар хүгжөөхэ гүхай партиин хараалһан программые бэелүүлхын түлөө харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ түлхисэ болодог байба.

Съездын материалнуудые шудалха, нэбтэрүүлхэ талаар бии болоһон дүй дүршэлөө хэрэглэн, партийна комитедүүд мүнөө партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Һуралсалай идейно-теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, аша үрэ ехэтэй болгохо, теориин асуудалаар Ленинэй зохёолнуудые гүн гүнзэгыгөөр шудалха, мүнөөнэй үе сагай гол шухала асуудалнуудаар партиин XXIV съездын тодорхойлһон хараанууд болон тобшолнуудые партиин политикын, тэрэниие бодотоор бэелүүлхэ арга замуудые гүнзэгыгөөр шудалха гээшэ коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсалай гол шухала зорилго байһан зандаа. Коммунистнуудай мэдэрэлдэ, ажалай болон ниитын ажал ябуулгада, бэеэ абажа ябахадань, бодотоор нүлөөлһэнэйнь зэргээр, юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые, байгша оной ажахын, политическэ бодото зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ ухаалан зохёохы үүсхэлэй бадарһанай хэмжээгээр лэ марксистско-ленинскэ һуралсалай шанарай, аша үрынь дээшэлһые нэн түрүүн сэгнэгдэхэ ёһотой.

«Ажалшадай экономическа һуралсал һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой үндэһөөр һуралсалай энэ жэлдэ экономическа һуралсал үргэнөөр эрхилэгдэхэ болонхой. Эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдадхаха, экономико ударидаха хэрэг нарижуулан һайжаруулха, ниитын үйлэдбэриие аша үрэ ехэтэй болгохо зорилгонуудай табигдаад байхада, кадрнуудай, бүхы ажалшадай экономическа эрдэм, бэлэдхэл улам дээшэлүүлхэ гээшэ шухалада тоологдоно. Экономикын эрдэм ухаа гүн гүнзэгыгөөр шудалангүйгөөр, экономикын талаһаа ухаалан бодожо һурангүйгөөр баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэй аша үрэтэй байһыень научна талаһаань үндэһэлжэ, зүбөөр сэгнэжэ шадахагүй байна — энээнгүйгөөр үйлэдбэриин ажал ябуулгые ударидаха хэрэг һайн, нэгэ жэгдэ байжа шададаггүй, экономическа хүгжэлтые дабшуулха, хурдадхаха гэһэн хүтэлбэрилгын үүргэ доошолдог байна бшуу.

«Бүри мүнөө ажал хүдэлмэриин, ажахын хүтэлбэриин эгээл түрүү арга методүүдтэ һуралсаха гээшэ тон шухала. Энэ болбол манай хүдэлмэриин бүхы гурим шэнжын, партиин, бүхы совет арадай шиидхэжэ байгаа бодото хэрэгүүдтэ хандалгын үндэһэ һууринуудай нэгэн болохо ёһотой», — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев СССР-эй профсоюзуудай XV съезд дээрэ хэлэһэн үгэ доторoo тэмдэглэһэн байна.

Экономическа һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ партийна комитедүүд, ажахын зургаанууд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Жэшээнь, һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ партийна һуралсалда, пропагандын ниитын һуралсалда — коммунис ажалай болон түрүү дүй дүршэлэй һургуулинуудта, арадай университедүүдтэ 18 миллион хүн экономическа эрдэмээ дээшэлүүлһэн байна. Экономическа һуралсалай шэнэ удха, шэнэ шата тухайда эндэ хэлэгдэнэ. Материальна үйлэдбэридэ хүдэлжэ байгаа элдэбын зиндаанай ажалшадые ойрын жэлнүүдтэ экономикын эрдэмдэ һургаха, урдань һураашадай эрдэм дээшэлүүлжэ шадаха аргатай бүгэдэндэ тааруулагдаһан һуралсалай системэ байгуулагдаха болоно. Һуралсалай бүхы һургуулинуудта зорюулжа, типовой программа зохёогдонхой, учебнигүүд, методическа, зураглан харуулһан хамһабариин хэрэгсэлнүүд зохёогдоно, бэлдэгдэнэ, пропагандистнарые бэлдэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, профсоюзуудай, комсомолой организацинуудтай хамта партийна комитедүүд үйлэдбэриин коллектив бүхэндэ һуралсалай түсэбүүдые зохёохо, занятинуудые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ дүршэл ехэтэй баншанарые хабаадуулха ёһотой. Экономистнууд, мэргэжэлтэдые бодомжотойгоор хэрэглэхые оролдохо, экономикын эрдэм дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ эдэнэрэй анхарал хандуулха шухала.

Экономическа һуралсал болбол марксистско-ленинскэ үзэл бодолоор хүн зониие хүмүүжүүлхын тулада партиин ябуулжа байгаа хүдэлмэриин таһаршагүй хубинь мүн гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Иимэ һуралсал хадаа пропагандистска хүдэлмэриин аша үрэ дээшэлүүлхэ арга хэрэгсэлнүүдэй нэгэ шухалань мүн, совет арадай ажал ябуулгатай пропагандын холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ гэһэн үүргэтэй юм. Теоретическэ үргэн ехэ үндэһэ һуури дээрэ, В. И. Ленинэй зохёолнууд дээрэ, КПСС-эй XXIV съездын материалнууд болон съездһээ хойшо гараһан партиин Центральна Комитедэй тогтоолнуудта үндэһэлэн, экономическа һуралсал ябуулагдаха юм. Марксистско-ленинскэ экономическа суртал, КПСС-эй экономическа политика, мүнөө үеын эрдэм, ухаанай туйлалта болон үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ дүршэл, хүн зониие эмхидхэхэ, хүмүүжүүлхэ талаар бии болоһон дүй дүршэлые шудалха гээшэ арадай ажахын кадрнуудые болон мэргэжэлтэдые бэлдэхэ үндэһэ һуури, гол удхань болохо байна. Экономикын эрдэм ухаанай үндэһэн суртал, ажалые научнаар эмхидхэхэ гол заабаринуудые шудалха, үйлэдбэриин арга нөөсэнүүдые элирүүлжэ хэрэглэхэ замуудта, ажалдаа, социалис зөөридөө коммунис ёһоор хандахаар, ажал үйлэдбэридөө түгэс эмхидэлтэй, гурим журамтай байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэд болон колхознигуудай анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Эрдэм, техникын революциие социализмын булюу шэнжэ шанарнуудтай нэгэдүүлхэ, эрдэм, техникын дэбжэлтэ хурдадхаха, эрдэм ухаанай туйлалтануудые үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэ партиин экономическа политикын амжалтатайгаар бэелүүлхэ гол шухала асуудал мүн байһаниинь бүгэдэндэ эли бэзэ. Энэ ушар хадаа эрдэм, техникын туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ хэрэг бүхы аргаар шангадхаха, социалис ажахые ударидаха онол аргануудые, ёһо гуримуудые гүн гүнзэгыгөөр шудалха ба бодомжолжо, ухаалдижа үзэхэ эрилтэ хүтэлбэрилхы бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, инженернүүд, техникүүдэй, үргэн ниитэ хүдэлмэришэд болон колхозникуудай үмэнэ табижа байна. Бүгэдэ ниитээрээ экономическа эрдэм мэдэхэ болоһон ушар, эрдэм, техникын талаар зохихо бэлэдхэлтэй, мэргэжэлэй ба соёл культурын талаар кадрнуудай эрдэм дээшэлүүлхэ — эдэ бүгэдэн хадаа эрдэм, техникын дэбжэлтэ хурдадхаха шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн.

Олонниитын экономическа һуралсал эмхидхэн хүгжөөлгэ хадаа партийна һуралсалтай нягта холбоотойгоор эрхилэгдэхэ зэргэтэй. КПСС-эй түүхэ, научна коммунизм, философи, политэкономи болон бусад ниитэ-политическэ предмедүүд партийна һуралсалда үзэгдэдэг юм, тэрэнэй гол удхань болонхой. Эдэ предмедүүдые шудалха хэрэг таһалдуулагдахагүй. Марксистско-ленинскэ һуралсалай шатыень, ябасыень хараадаа абалсажа, экономикын эрдэм ухаанай курсанууд оруулагдаха зэргэтэй. Энэ ушар партийна һуралсалда ехэ шухала хубилалтануудые оруулнагүй.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, суртал бодолой хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бүхы мэсэ зэбсэгүүд, тэрэ тоодо политическэ һуралсал, марксистско-ленинскэ сурталай гол ёһо гуримуудые болон национальна асуудалаар манай партиин программын гол удха шанарые, энэ программын ленинскэ национальна политикын хүсэ шадалайнь уг үндэһые, пролетарска интернационализмын гол ёһо гуримуудай бодото бэелэлэй гэршэ болоһон СССР-эй бүхэ дэлхэйн-түүхэтэ удха шанарые гүн гүнзэгыгөөр олон түмэндэ ойлгуулха, нэбтэрүүлхэ гэһэн үүргэтэй юм. Олон түмэниие интернациональна мэдэрэлтэй болгохо, арадуудай хани барисаае улам бэхижүүлхэ, тэдэнэрэй бэе бэеэ хүндэлхэ, улам бүхэжэжэ байгаа нэгэдэлээ мэдэрхэ, арадуудай түүхэ сэгнэхэ, совет патриотизмаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ангиин талаһаа, эрдэм ухаанай талаһаа хандаха мэдэрэлтэйгээр һургаха хэрэгтэ мүнөө эрхилэгдэжэ байгаа эдэ бүхы хүдэлмэри туһа нэмэри болохо ёһотой.

«Совет Социалис Республикануудай Союзай бай... 50 жэлэй ойдо бэлэд... КПСС-эй Централь... тогтоол шудалха ... тийна һуралсалай ... шээлнүүд зорюулагд... Партиин националь... асуудалнуудые шуда... улам ехэ анхарал ханд... һуралсалай предмет ... раалагданхай.

Интернациональна... гэ гээшэ националис ... дэлнүүд болон элдэб ... нуудые усадхаха ... холбоотой юм. Эдэ ... болон элдэбын ябад... дэһэн уг унгинь юуб... тическэ талаараа хүсэ... гүй заримашуул үни ... шарһан националь... ёһо гурим баримта... Үзэл сурталай тала... сэлэй оршон байда... листнууд коммунизм... совет гүрэндэ эсэргү... гаа хүдэлмэридэ ... асуудал хэрэглэхые ... ехээр оролдодог, ... ревизионис бүлэглэл... нолнуудые һайн ... сэхэ дэмжэдэг байна... нэй хажуугаар марта... Партийна болон ком... ралсалай занятинууд ... жуазна, националис ... нуудай ямаршье ... руу байһыень, ... ществодо национал... тариха хүсэлэнтэй ... нолые элишэлжэ тод...

КПСС-эй, Совет г... дын политикын асуу... хан нэбтэрүүлгын ... ческэ хэмжээе улам ... лүүлхэ, манай ороной... циализмын, бүхы ар... туһада харюусамаар ... далай эдэбхитэй, ... литика бэелүүлхэ тала... ЦК-гай бэелүүлжэ бай... национальна ангиин ... ажал ябуулгын науч... тон зүб үндэһэтэй, ... тай зохилдомо байһ... мэ тодоор тайлбари...

…АЖУУРАЙ «ХАН» ГЭХЭ АБЯАНҺАА...

…АЖУУРАЙ «хан» гэхэ абяан… хамаг юумэн hанагдадаг гэ… өөрөөшье тон зүб гээшэ… залуун наран, хатаhан үбhэ… хангал, моридой турьяан, бу… шэрэжэ ябаhан үхибүүдэй… дэн, сомоо соможо хүлэршэhэн… хара бэетэй хүнэй «бард»… суханлтайшаг абяан — эдэ… өөдэ hанаанда ороодхидог.

…аахан «Буряад үнэн» газетэ… «Түрүү хүнэй үгэ» гэhэн гар… доро Захааминай аймагай Ле… нэрэмжэтэ колхозой үбhэшэ… веное даагша нүхэр Дахалае… эхэ hургаал боломоор үгэ то… ройhон байгаа hэн. «Дүшөөд… онуудта абтадаг хэмжээнэй… мүнөө юундэ абтанагүйб гэ… гар хажуур барихаяа боли… омнай боложо байна» гэжэ… хэлээ hэн. Тиихэдээ гараар… талмайн үбhэн ехэшье… hанартайшье байдаг, юуб… гар хажуур ногооной доодо… илангаяа залуу малда ай… hайн шэмэтэ тэжээл боло… ногоо абалсажа гара… моринтракторна, морин косил… хэршье hайн hаа, тэрэ үн… үдхэн ногооной дээгүүр… гарашана гэhэн ехэ зүб… алта хээ гэжэ hанадагби.

…оронoo хамгаалгын дайнай… хатуу жэлнүүдтэ «гарта… ороо» үбhэндэ гарадаг бай… Арайхан гэжэ арбан таба… ябаhан бидэнэр колхоз соо… рдаа хараха хүнүүдынь бай… амди.

…43 ондо дайнhаа шархатаад… Буда Данзанович Данзанов… ой түрүүлэгшэ боложо, үбhэ… агын бригаданuудые эмхид… лэй. Зуугаад гаран үрхэтэ… дтайшье hаа, хони малаар… коридоор яhала баян «Улаан… ан» гэжэ колхоз Захаамин… hан юм. Харин мүнөө томо… отделенинүүдтэй «Коммуниз… ам» гэжэ ехэ колхоз болон… Энэ үедэ Баруун-Гол, Нарин-… Дунда-Гол, Зүүн-Голой эхин,… Шулуута гээд зургаа-долоон… да болоод үбhэндэ гарадаг… Бригадирнуудаар hая hаял… 16 хүрэжэ ябаhан хүбүүд то… одог бэлэй. Тэдэнэй мэдэл… 7 hамгад, арбаад наhанай… шэрэхэ хоёр үхибүүд, ха… дабтаха нэгэ үбгэжөөл, хоёр… — иигээд лэ дүүрээ.

…өөнэй бүрэнхыдэ бодоод,… харанхы болотор 60—70… талмайн ногоо унагаажархи… гаабди. Гектарhаа адагынь… центнер абадаг hэмди. Тии… глөөгүүр эртэ сабшаад, шүү… хатажа эхилхэдэ, кукурузын гурилаар баригдаhан, үнэhэн соо булагдажа болгоогдоhон лепёшкоhоо ама хүрөөд, аяга сайханиие уугаад, тармалга, сомолгондоо гарадаг байгаабди.

Социалис мүрысөө ехэ hониноор, hайнаар эмхидхэдэг байгаа. Колхозой түрүүлэгшэ Буда Данзанов бухгалтер Санжа Ринчинов хоёр үдэр бүри шахуу үбhэшэдэйнгөө бригаданuудаар ябажа, хэнэй ямараар ажаллажа, хэды сомоотой боложо, хэды шэнээн сабшаhан, тармаhан, хуряаhан тухай ходо дуулгажа, «Сахилгаан дохёо» гаргадаг байгаа. Арбан хоногто түрүүлhэн бригадада нэгэ хони шагнал үгэдэг бэлэй.

Минии даадаг бригадын сабшалгаяа дүүргээд байтар Буда Данзанович хониной хахад мяха ганзагалhан, юундэшьеб ехэ баяртай юумэ хүрэжэ ерэбэ гээшэ. Арбан бухал дээрэ татаhан сомоогоо оройлжо дүүргэхээ байhан бидэшье баяртайшаг байгаабди. Үдын забhар хэжэ отогтоо ошоод, сай уужа байхадаа, Буда Данзанович иигэжэ хэлэбэ:

— Үсэгэлдэр правлениин суглаа хэжэ, бригадирнуудай мүрысөө эмхидхэхэ гэжэ шиидээбди.

—Тэрэтнай юун гээшэб?

— Бригадираар томилогдоhон хүбүүдэймнай хэниинь бэрхэ хажууршан юм ааб гэжэ тодорхойлхомнай. Зүүн-Голоймнай эхинэй бригадада таба-зургаан гектар буусын газар, хоёр гектар тухай hобхон үлэшөөд байна.

— Үгы, теэд тэдэшни морин косилкатай ха юм, — гэхэдэмни, Буда Данзанович гараараа зангажархёод:

— Хаял даа, тэрэшни хахад ногооемнай газартань үлөөжэрхинэ, тиигээд болюулаабди.

«Эх, мэхэтэйхэн лэ түрүүлэгшэ байнаш даа. Бригадирнуудай мүрысөөн гэжэ байжа hайханаар хөөрэжэ байгаад, тэрээхэн сабшалан гар хажуураар хиргуулаад абаха hанаатай энеэбхилжэ hууна ха юмши» гэжэ бодоноб.

— Тэрэ мүрысөөмнай нүгөөдэр үглөөгүүр эхилхэ. Ши үглөө үдэшэ центр хүрэжэ хоноод, үглөөгүүр Зүүн-Гол ошохо болоолши даа. Эгээ эрхимдэтнай эрье хонин, — гээд түрүүлэгшэ эрхы хургаяа ёдойлгобо. Гэнтэл хажуурни hанаандам оробо. Зургаан hөөм тухай сагаан хажууртай hэм. Тэрэмнай аяар үбгэ эсэгэhээ дамжан, намда хүрэжэ ерэhэн, дундуураа хурга тухай гэхээр нарин болоhоhон юм. «Шулуутайл газарай байгаа hаа hалаалби даа» гэжэ досоогоо шэбшэжэ hуунаб.

Буда Данзанович минии бодолые таahандал:

— Шинии хажуур яhала hайн. Баруун-Голой бригадир Молон баhал иимэ зургаан hөөм сагаан хажууртай. Дунда-Голой Дамдинжабта табан hөөм хахад, яhала хурса, hайн хажуур байна hэн.

«Сажан үргэн мүртэй, hайн хажууртай, шадал тэнхээ ехэтэй Молон эрье хони шагнал абахаб гэжэ найдана ёhотой, шүдхэр» гэжэ досоогоо бодоод, залуугаймни хорхой досоомни хүдэлжэ:

— Туршаад үзэхэл болоо гүбди даа. — гэжэрхибэб.

...Колхозой ноёд түрүүлэгшэ Буда Данзанович түрүүтэй мүрэй эхиндэ зэргэлэн зогсоно. Бидэнэй мүрысөө харахала ерэhэн үбгэд, хүгшэдшье, үхибүүдшье бии. Бидэнэр зургаан хүбүүд, 15—16 наhанай колхозой үбhэшэдэй бригадые даагшад, урдаа хараха хүнүүдынь хоёр-гурбан гектар тухай болохо сабшалангай захада зэргэлэн зогсонобди. Түрүүлээд Молон, тэрэнэй hүүлээр Дамдинжаб, би, Зэгбэ, Цыренжап, Миша — урилдахала байhан морид шэнги тэсэжэ ядан байнабди.

Буда Данзанович мүнгэн ооhортой часаа хаража, эхилэгты гэhэн дохёо үгэхэтэйнь адли зургаан хажуур нэгэн доро зурагас гэлдэн орошобо. «Николайн сагаан» гэжэ суута хажуур гээшэ нээрээ айхабтар hайн, «эсэдэггүй» байhан юм даа. Молон алда мүр абаад, алхалаад ябашаба даа. Бидэндэ орходоо бэеэр томо, дүрэтэй, дүршэлтэйшье хажууршан ябаа hэн. Табан мүртэ Дамдинжаб бидэ хоёрhоо хахад мүрөөр түрүүлээд, hахы hалаг гүбижэл ябана.

Нэгэ час соо хажуур дабтангүй, амарангүй ябаха ёhотой байгаабди. Оройдоо часшье болоодүй байхада, тэрээхэн сабшалан хүбүүдэй хүсэндэ hэжэрэгдэшэhэн хэбтээ бэлэй. Одоо урдамнаа үшөөл ехэ ажал хүлеэжэ байба. Мяха шүлэ эдижэ, сай уужа садаад, дахин хажуурнуудаа дабтанабди. Буусын унанги үдхэн ногоон бидэниие хүлеэжэ hууна ха юм. Шугын захадахи зөөлэн, сэбэр hобхо сабшаhанда адли бэшэ ааб даа. Одоо эндэ хүсэншье, шадалшье хэрэгтэй. Буусын энэ үдхэн ногоон соо юуншье дайралдажа болохо. Баханын узуур гү, али түмэр, шулуун, «хан, хан» гэhэн абяанууд отогой эндэ, тэндэ дуулдана.

Молон ехэл анхаралтай нарииаар сагаан хажуураа дабтана.

— Өөрөө эльбээд гарашадаг юм гүб даа, гансал эшэhээнь шангаар барижа шадаха хэрэгтэй, — гэжэ байжа загаhанай хашарhандал ялалзажа байhан хажуураа харуулан, Молон бидэниие атаархуулха юм.

Буусын ногоондо мүрысөөншье эхилбэ даа. Тээ урдамнай 15—16 метрэй газарта гадаhан хадхаатай. Тэндэ хүрэтэр мүр абаашаха ёhотойбди. Часай туршада амархагүй, хажуураа дабтахагүй, далан гаргахагүй, hобхо үлөөхэгүй, тон сэбэрээр сабшаха. Молоной хурса хажуур үдхэн ногоон доогуур ялагас гэн шургашаба. «Шард» гэhэн лэ абяан дуулдахатаяа адли тэбэри шахуу үбhэ шэдэжэрхинэ. Эндэ hобходол адляар хахад алхам хэхэгүйш, ехэдээл hаа, hөөм hөөмөөр эдюулхэш.

Табадахи мүрөө абажа ябахадаа, Дамдинжаб бидэ хоёр Молонhоо оройдоол нэгэ арбаад далайса хойнотоод ябанабди. Үглөөгүүр Моломнай дэн ехээр хүсэлжэрхёо хэбэртэй. Бэшэмнайшье бидэнhээ балай хойнотоогүй. Халууншье боложо эхилбэ. Наранда дүрэлэн мэлигэр хара нюсэгэн бэенүүднай хүлэржэ, тоhо нэбшэжэ байhандал ялагашалдана.

Долоодохи мүртөө ороод ябатараа (арбан мүр абаад амарха ёhотойбди), тээ урдамнай ябаhан Молоноймнай хажуур «хан» гэшэбэл даа. Моломнай зогсожо, үдхэн ногоон соо тудалдаhан шулуу бэдэржэ, хажуурайнгаа эриие ехэл хайрлаhан янзатай хаража, шомшоржо байгаандань, Дамдинжаб бидэ хоёр hэбиhээр hэбеэд мүртэнь орожо, досоогоо тэhэ баярланхай, урда урдаhаа харалсажа эмнилсээд, зориг хүсэ орон саашалбабди. Хажуурайнгаа түүрэшэhэн эриие үрэhөөр, бүлюудэhээр байтарнь, бидэ шэнэ мүртэ орошоhон байгаа hэмди.

Молоной хажуурай, түүрэhэнэй гэмээр буусын унанги ногоондо Дамдинжаб бидэ хоёр шүүжэ гараа hэмди. Теэд мүрысөөнэй дүн гаргахада, сажан мүртэй, hайханаар сабшаhан Моломнай түрүүлhэн байгаа бэлэй. Тэрэмнай зуун түхэриг (мүнөөнэйхеэр арбан түхэриг) шагнал, бидэндэшье баhа шан үгтэжэ, эрье хони гаргажа, садатараа мяха эдижэ хоноод, үглөөдэрынь үдэhөө үнгэржэ байхада тэрэ табан гектар сабшалангые дууhажархиhан байгаа hэмди.

Дайнай үеын тиимэ шахардуу шанга сагта иигэжэ ажалаа эмхидхэжэ, бидэнэр үхибүүдые урмашуулжа, ударидажа шададаг байhан түрүүлэгшын бэлигтэй бэрхые мүнөө гайхажа ябагшаб. Үбhэ хуряалгын болоходо энэ ушар намда заатагүй hанагдадаг агша.

Вл. ЛУБСАНОВ.

Редакцида харюусана

«ЗАХААМИНАЙ МЭРГЭНЭЙ» УРШАГТА ЯБАДАЛ

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын августын 26-най номерто толилогдоhон юм. Захааминай аймагай Дүтэлүүр нютагта ажаhуудаг пенсионер Панхаев М. П. гэдэг «Захааминай мэргэн гээшэб» гэжэ hүзэгшэ хүнүүдые шал худалаар мэхэлээд, эд бараа, мүнгэ зөөриень хармаанлана гэжэ тэрэ фельетон соо хурсаар шүүмжэлэгдээ hэн.

Тус фельетон тушаа хэмжээ абахын тула Захааминай аймагай прокуратурада редакци хандаhан байгаа.

«Фельетон соо хэлэгдэhэн баримтанууд элирүүлэгдэжэ, Панхаев М. П. гэгшые хуулиин харюусалгада хабаадуулхаар зууршалагдаба. Захааминай аймсоведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таhагай хүдэлмэрилэгшэд тэрэнэй уршагта ябадал тушаа мүнөө мүрдэлгэ хэжэ байна» гээд аймагай прокурор нүхэр Нимаев Р. Д. редакцида мэдээсэбэ.

Сүүдэй шиидхэбэри тушаа уншагшадтаа дахин мэдээсэхэбди.

Социалис оронуудаар

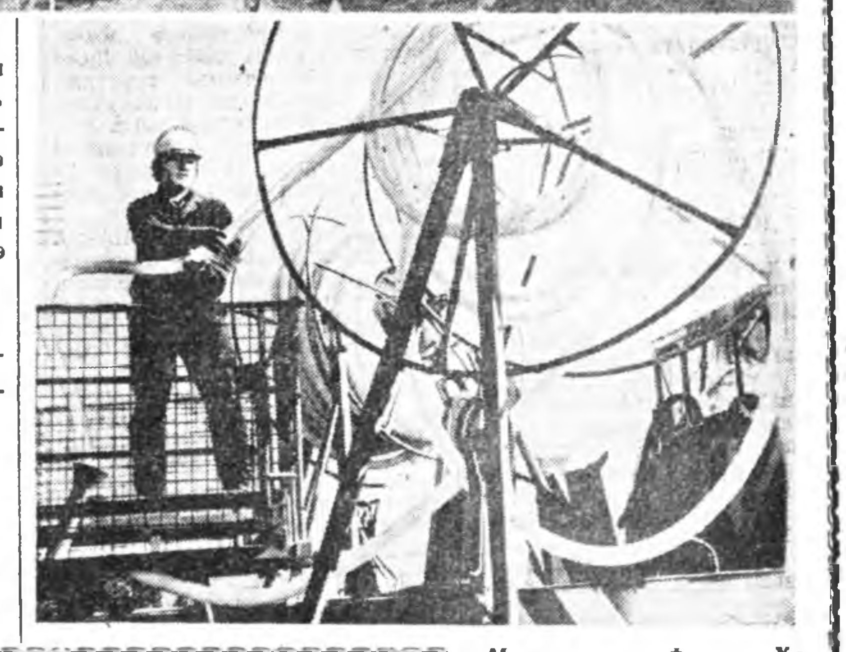

ВЕНГРИ. **Ороной бүхы газ хэрэглэлэй хахадыень республикын урда зүгтэ оршодог Сегад-Альдье гэжэ нефть болон газай бассейн хангадаг юм. Байгаалиин баялигые ашаглалга эндэ оройдоол хэдыхэн жэлэй урда тээ эхилэнхэй.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 400 кубометр багтаасатай газохранилищи.

МТИ—ТАСС-ай фото.

o

Мелиоратор Франк Хашер Карл Маркс штадай (ГДР) «Мелиорацьонсбау» предприятиин залуушуулай бригадада хүдэлдэг юм. Оролдосотой бэрхэ, үндэр бүтээсэтэй ажалаараа суурхаhан энэ коллективтэ hаяхан намаг хатаалгын шэнэ техникэ үгтөө. Энэ үндэр найдалыень харюулхын тула бригадын гэшүүд «Бүхэдэлхэйн залуушуул болон студентнэрэй «XX фестивалиин нэрэмжэтэ» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө мүрысөөндэ сүм оролсобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: газарай хүрьhэ эбдэнгүй түмэр соргонуудые hуулгадаг бүтээсэ ехэтэй «Мелиоматунивер-саль» гэжэ агрегат.

АДН—ТАСС-ай фото.

ЗАНШАЛТА «ЗАБАЙКАЛИИН НАМАР»

…Жэл бүхэндэ Шэтэ хотодо уран зохёолшод… уншагшадтай уулзадаг юм. Энэмнай… арай hайхан hара—сентябриин эхеэр, мо… ой набшаhанай шарлажа байhан үедэ үн… дэг «Забайкалиин намар» болоно. Эдэ… уулзалгануудта Эрхүүгэй, Шэтын област… дай, Яхадай, Тувын, Буряадай АССР-нүү… Москва, Новосибирск болон бусад хото… дай уран зохёолшод хабаададаг юм. Эдэ… Шэтэ хотын промышленна предприяти… д, зургаануудта ошожо, ажал хэрэгүүд… нь танилсадаг, өөhэдынгөө түсэбүүд тухай… хөөрэжэ үгэдэг, шэнэ зохёолнуудаа уншадаг… бэлэй.

…Энэ жэлэй «Забайкалиин намарта» уран… зохёолшод Андрей Некрасов, Алла Стройло (Москва), Петру Заднипру (Молдавиин ССР), …лай Самохин (Новосибирск), Михаил Хонинов (Хальмагай АССР), Марк Сергеев (Эрхүү) болон Яхадай, Тувын АССР-нүүдэй, Хакасай түлөөлэгшэд хабаадалсахань Манай Буряад оронhоо уран зохёолшод Николай Дамдинов, Чимит Цыдендамбаев, Дондок Улзытуев, Солбон Ангабаев, Владимир Митыпов гэгшэд энэ заншалта уулзалганuудта хабаадалсахаяа ошобо.

Шэтын уран зохёолшодой организациин харюусалгата секретарь Георгий Рудольфович Граубин «Забайкалиин намар» тухай телефоноор манай редакцида иигэжэ дуулгаба.

— Энэ жэлэй уулзалганuудта үнинhөө хойшо бэлдэжэ эхилээ hэмди. Юуб гэхэдэ, ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярта бэлэдхэлэй үедэ «Забайкалиин намар» үнгэрхэнь. Энээнэй урда тээ манайшье уран зохёолшод «Енисейн уулзалганuудта» хабаадажа ерээ hэн. Тиихэдэ мүнөө үедэ Алас-Дурна зүгтэ иимэ уулзалганuуд үнгэржэ байна. Тэндэ айлшалжа ошоhон уран зохёолшодой делегациие Ленинэй шангай лауреат Сергей Сергеевич Смирнов хүтэлбэрилнэ. С. С. Смирнов манай уулзалганuудта хабаадажа шадахагүй байhанаа халаглан, «Забайкалиин намарта» хабаадалсагшадта халуун амар мэндые хүргэхые гүйгаа hэн. Мүнөө манай эдэ уулзалганuудта совет олон арадуудай уран зохёолой түлөөлэгшэд хабаадалсажа, ленинскэ национальна политикын илан мандаhые эли тодоор харуулжа, түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис зохёолнуудые бүтээжэ байhан тухайгаа манай уншагшадта хөөрэжэ үгэхэнь ха юм. Энээндэнь ехэл баяртай айлшадаа хүлеэжэ байнабди.

...«Забайкалиин намар» сентябриин 10-най үдэр 12 сагта Шэтэ хотын Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ эхилхэ. hүүлдэнь айлшад-уран зохёолшод Первомайск, Шилкэ ошохо, Дарhанай горнягуудтай уулзаха, Красно-Чикойско районой тарялашадта, Петровск-Забайкальск хотын металлургнуудта, манай алдарта хилын харуулшадта айлшалха байна.

«Забайкалиин намар» зургаан хоногой туршада үргэлжэлхэ.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

…РДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

…н шухала байна. Ниитын… ондоо байгууламжатай гү… тэй зэргэ оршохо ябадал… үзэл сурталай хүдэлмэри… ха гэhэн удхатай бэшэ юм… лгомжые совег хүнүүдэй… р хадуужа абахаар таплба… шухала. Харин энэ тэмсэл… мүнөөнэй эрхэ байдалда… дээрээ улам орёо, улам хур… жэтэй боложо байна. Хэ… үүд улам добтолхы, дай… шэнжэтэй болохо бүрөө… бодолой талаар үндэр дээдэ… этэй болгохо, дайсанай сур… олдо, марксизм-ленинизм… гуримуудhaa хазагай… ангиингаа үндэр мэдэ… эр, эбсэшэгүй эрид хар… ндахаар зониие хүмүү… нимэл байгаа hаа, поли… hуралсалай аша үрэ улам… ха болоно бшуу.

…мунис ажалай hургуули… ажал хүдэлмэри hайжа… тухай», «Коллективэй гэ… сургал бодолой, полити… лаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ… ецкэ металлургическа заво… бэрилэгшэд болон инже… ническэ хүдэлмэрилэгшэ… баадуулха тухай», «Ажалай… тивэй үйлэдбэриин болон… итическэ эдэбхи дээшэ… талаар Минскэ тракторна… партийна организациин хү… тухай», «КПСС-эй XXIV… шиидхэбэринүүдые бэе… талаар Грузиин Компар… иискэ горкомой эрхил… идхэлэн болон политическэ… тухай»; «Архидалга… алкоголизмтай тэмсэл шан… хэмжээнүүд тухай» болон… КПСС-эй ЦК-гай тогтоол… хотор хараалагдаhан эрил… өhөөр, партийна органи… социалис ёhоной ажа… ёhо гурим, коммунизм… шадай моральна кодекс… коммунис гурим ёhо бо… асуудалнуудые нэбтэ… хүдэлмэри улам шангадха… тойl.

…мүнөө үедэ партийна организа… болохоёо байгаа партийна документнүүдые hэлгэхэ хэрэгтэ бэлэдхэл хэжэ байна. Энэ шухала шанартай эмхидхэлэй-политическэ хэмжээ ябуулга хадаа партиин зэргэнүүдые улам саашадань бэхижүүлхэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, гурим журам hайжаруулха, үйлэдбэридэ болон ниитэ-политическэ ажабайдалда эдэнэрэй түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ талаар партиин эрхилжэ байгаа бүхы ажал ябуулгатай нягта холбоотой юм. Эдэ хэмжээ ябуулганuудые амжалтатай үнгэргэхэ хэрэгтэ партийна пропаганда туhалалсаха үүргэтэй. Совет обществодо партиин хүтэлбэрилхы үүргын улам ургажа байhан тухай асуудалнуудые, партийна ажабайдалдахи ленинскэ эмхидхэлэй гурим ёhонуудые политическэ hуралсалда шудалха хэрэгтэ онсо ехэ анхарал табигдаха байна.

Шэнэ эрилтэнүүдэй үндэhөөр коммунистнуудай марксистско-ленинскэ hуралсал улам нарижуулагдана, тэрэнэй удхань, эмхидэлынь улам hайжаруулагдана. hуралсалай түсэбүүд болон программада нэмэлтэнүүд болон хубилалтанууд оруулагдана. Эдэнэй гол зорилго юуб гэхэдэ, занятинуудай аша үрэ дээшэлүүлхэ, олон ондоо ажалшадай дунда hуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ зүбөөр хандаха, пропагандые партиин политикатай, тэрэниие бэелүүлхэ талаар партийна организацинуудай ябуулжа байгаа хүдэлмэритэй нягтаар холбохо гэhэн удхатай.

hуралсалай эхин шатада — эхин шатын политическэ hургуулинуудта В. И. Ленинэй биографи, КПСС-эй XXIV съездын материалнуудай үндэhөөр зохёогдоhон политическэ эрдэм ухаанай үндэhэн сурталай курсанууд, тэрэшэлэн экономикын эрдэмэй үндэhэн суртал шудалагдахаар дурадхагдана. Эхин шатын политическэ hургуули дүүргэhэн аад, зүгөөр ниитэ эрдэм бэлэдхэлэй талаар гү, али ондоо ямар нэгэн шалтагаанаар дунда шатын hуралсалай программаар hуралсаха аргагүй коммунистнуудые тэрэл политическэ hургуулидаа hуралсалаа үргэлжэлүүлхыень зүбшөөгдэнэ. Эдэнэрэй политическэ эрдэм улам дээшэлүүлхын тулада КПСС-эй түүхэ, научна коммунизмын эхин шатын курсануудые, коммунис моралиин асуудалнуудые, КПСС-эй ЦК-гай болон Советскэ правительствын шиидхэбэринүүдые шудалхыень зүбшөөгдэнэ.

Дунда шатада — марксизм-ленинизмын үндэhэн суртал шудалдаг hургуулинуудта hуралсадаг хүдэлмэришэд болон колхознигууд hуралсалайнгаа программа дүүргэhэнэй hүүлээр «Экономикын эрдэм ухаанай үндэhэн суртал» гэhэн курсануудые шудалхыень дурадхаха, тиихэдээ арадай ажахын мэргэжэлтэд «Үйлэдбэриин экономико болон ударидалгын үндэhэ hуури» шудалха болоно. Соёл культурын, гэгээрэлэй, элүүрые сахилгын hалбарида хүдэлдэг, hургуулиингаа программа дүүргэhэн hуралсагшад теоретическэ семинарнууд болон дээдэ шатын бусад hуралсалда хабаадалсажа, эрдэм бэлэдхэлээ дээшэлүүлжэ шадаха байна. Эдэнэй тэрэл hуража байhан hургуулинуудтаа партиин экономическа политикын үндэhэ hууринуудые, партийна байгуулалтын курсануудые, коммунис мораль болон хуули ёhын асуудалнуудые шудалха байна.

Дээдэ шатада — марксизм-ленинизмын университедүүдэй хүдэлмэриин удха шанарта ехэ хубилалтанууд оруулагдаха болонхой. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй эгээл аша үрэ ехэтэй hуралсал эдэ университедүүд болоно. Пропагандистнарые бэлдэхэ хэрэгтэ университедүүдэй, тэдэнэй заочно отделенинүүдэй үүргэ улам дээшэлнэ. «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин үндэhөөр КПСС-эй политикын болон марксистско-ленинскэ теориин гол шухала асуудалнууд» гэhэн тусхай курсанууд hуралсалай түсэбтэ оруулагданхай, экономикын асуудалнуудые шудалха хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулагдана. Партийно-ажахын эдэбхитэдэй факультедүүдтэ республикын министерствэнүүд болон зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй отделенинүүд нээгдэхэ, «Ударидалгын эрдэм ухаан ба дүй дүршэл» гэhэн курсанууд оруулагданхай; предприятинууд болон үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй отделенинүүдтэ — «Үйлэдбэриие эрдэм ухаанай ёhоор ударидалгын үндэhэ hууринууд» шудалагдаха болонхой. Мүн городууд болон районуудай партийна эдэбхитэдэй hургуулинуудта мүн лэ үйлэдбэриие эрдэм ухаанай ёсоор ударидалгын үндэhэ hууринуудые шудалха болонхой. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, КПСС-эй XXIV съездын материалнууд болон тэрээнhээ хойшо Центральна Комитедэй абаhан тогтоолнуудые шудалха тематика болон түсэбүүд теоретическэ семинарнуудта шудалхаар зохёогдоо.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй суртал бодолой, экономикын эрдэмэй талаар эрдэм бэлэдхэлыень дээшэлүүлхэ хэрэгэй тон шухала болоод байhанда онсо анхарал табигдана. Мүнөө үеын хүтэлбэрилэгшэ гээшэ үзэл бодолой талаар хатуужанги, оюун бодолой талаар үндэр дээдэ мэдэрэлтэй, партийна талаараа нугаршагүй зоригтой, дутагдалнуудтай эбсэшэгүй, олон юумэ уншаhан, мэргэжэлэйнгээ талаар жэншэдгүй бэрхэ, шэнэ юумэндэ hэргэг, даалгагдаhан хэрэгтээ ухаансар ёhоор хандажа шадаха, олон түмэниие эмидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ — иимэ шэнжэ шанарнуудые бэедээ шэнгээhэн байха ёhотой. Хүтэлбэрилэгшын шэнжэ шанар, тэрэнэй бодото үльгэр жэшээ, суртал бодолой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хандадаг ёhо гуримынь, хүн зондо анхаралтайгаар хандадаг абари зангынь коллективтээ аятай зохид байдал байгуулха хэрэгтэнь туhатай, юумэ бүтээсэтэй, бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр аад, нүхэд ёhоор хандаха — тиимэ зохид оршоhон байдал байгуулхадань туhатай байна.

Зарим ушарта политическэ hуралсал ёhын тэдысэ, ажабайдалhaa таhарангяар ябуулагдадаг, суурталбодолой талаар хүтэлбэрилэгшэдэй эрдэмээ дээшэлүүлхэ, политическэ, ажал хэрэгэй болон оюун бодолой талаар эдэ кадрнуудые үндэр дээдэ шэнжэ шанартай байхаар хүмүүжүүлхэ, юумэндэ зүбөөр, ажал хэрэгтээ партийна ёhоор, дутагдалнуудта эбсэшэгүйгөөр хандахаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ иимэ hуралсал ехэ туhа нүлөө үзүүлдэггүй байна. Зарим хүдэлмэрилэгшэд hуралсалдаа, ударидалгын научна онол арганууд болон түрүү дүй дүршэл шудалха хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандадаг, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые хаа яа иража харадаг, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ зохёогдоhон партийна теориин болон политикын асуудалнуудые тон халирхайгаар шудалдаг байна.

Партийна организацинууд марксистско-ленинскэ hуралсалай удхые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзөөд, коммунистнуудай марксизм-ленинизмын суртал шудалха хэрэгыень наринаар шалгадаг болохо, эдэнэрээ политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ эрилтэтэй болохоор хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдохо ёhотой.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар тодорхой зорилгонуудайнь онсо шэнжэнүүдые хараадаа абалсан, элдэб hалбарида хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэдэй hуралсал бодомжотойгоор эмхидхэхэ шухала. Партийна, советскэ, ажахын кадрнууд марксизм-ленинизмын ниитэ-теоретическэ асуудалнуудые үзэхэhөө гадна, партиин экономическа, социальна политикын теоретическэ үндэhэ hууринуудые, тэрэниие бодотоор бэелүүлхэ онсо аргануудые, ударидалгын арга дүршэлые шудалалсаха ёhотой; эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, эрдэм, техникын революциин, философиин, социально-экономическа асуудалнуудые, шэнжэлэн тодорхойлгын марксистско-ленинскэ теори, эрдэм шэнжэлгын методологи шудалха; дээдэ болон дунда hургуулиин хүдэлмэрилэгшэд ургажа ябаа үетэниие коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ теориин болон бодото байдалай асуудалнуудые шудалха; зохёохы ажалай интеллигенци — марксистско-ленинскэ философиин болон эстетикын, мүнөөнэй үе сагай үзэл бодолой тэмсэлэй шухала шухала асуудалнуудые шудалха ёhотой.

Олон түмэн хүдэлмэришэд болон колхознигуудай политическэ болон экономическа hуралсалда пропагандын дэлгэрэнгы онол аргаууд — арадай университедүүд болон коммунис ажалай hургуулинууд ехэ hуури эзэлхэ байна. Мүнөө үедэ орон догор 29 мянган арадай университет тоологдоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдэлhэн 270 мянган коммунис ажалай hургуулида 7,5 миллион хүн hуралсаа. Энэ hуралсал суртал бодолой-политическэ, экономическа, нравственна хүмүүжүүлгын, түрүү дүй дүршэл андалдаха тон hайн hуралсал байhанаа харуулба. Гэхэтэй хамта үнгэрэгшэ жэлдэ байгуулагдаhан олон hургуулинуудта занятинууд ёhын тэдысэ үнгэргэгдэдэг, пропагандистнарые бэлдэхэ хэрэг муугаар эмхидхэгдэhэн байгаа гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Комсомолшууд болон залуушуулые үзэл бодолой талаар хүмүүжүүлхэ асуудалда онсо анхаралаа хандуулха хэрэг мүн болоно. Комсомолой политическэ hуралсалда 6,5 миллион хүбүүд, басагад hуралсана. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые шудалха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана. hуралсалай шэнэ жэлдэ КПСС-эй ленинскэ национальна политикын асуудалнууд, совет арадай интернациональна гайхамшаг ёhо гуримууд, коммунизм байгуулагшадай моральна кодекснууд мүнөө жэлдэ залуушуулай политическэ hуралсалда онсо hуури эзэлхэ байна. «Бидэнэр —патриодууд, интернационалистнуудбди» гэhэн темээр октябрь hарада бүхы кружогууд болон семинарнуудта ленинскэ урок болохо юм.

Пропагандистнарые шэлэн олохо, бэлдэхэ хэрэгhээ, тэдэнэрэй теоретическэ эрдэм бэлэдхэлhээ, методическа шадабариhаа марксистско-ленинскэ hуралсалай аша үрэ дээшэлүүлхэ хэрэг ехэнхидээ болодог гээшэ ааб даа. hуралсалай шэнэ жэлдэ 1 миллион 300 мянган коммунистнууд пропагандистын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха юм. Пропагандистнарые. илангаяа залуушуулые шэлэн олохо, бэлдэхэ хэрэг улам нарижуулха, тэдэнэй теоретическэ болон методическа эрдэм гүнзэгырүүлхэ, социальна психологи болон педагогикын эрдэмдэ hургаха, зониие этигүүлхэ эрдэмдэ hургаха, ажабайдалтай нягта холбоотойгоор занятинуудые үнгэргэхэ, хүн зониие хүмүүжүүлэгшэ, эмхидхэгшэ байхаар hургаха гээшэ шухала.

Бүхы пропагандистнар болон hурагшадые учебнигүүд болон харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдээр хангаха, партиин дотоодын болон гадаадын политика тухай мэдээсэл hайжаруулха, мүнөө үеын ниитын эрдэмэй туйлалтанууд тухай, техническэ дэбжэлтэ тухаи мэдээсэхэ, ажахын болон культурна байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлхэ талаар партийна организацинуудай ажал ябуулга тухай мэдээсэхэ шухала. Пропагандистнарай ябуулдаг хүдэлмэридэ эрдэмтэдые, дүршэлтэй методистнүүдые үргэнөөр хабаадуулха, политическэ hуралсалай байшангууд болон кабинедүүдэй, библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулха шухала.

hуралсалай ерэхэ жэл — партийна hуралсалай, олонниитын пропагандын аша үрэ дээшэлүүлхэ талаар партийна организацинуудай эдэбхитэй хүдэлмэриин жэл оробо гээшэ. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ научна талаараа үндэhэлэн зохёогдоhон экономическа болон социально-политическэ программые бэелүүлхэ хэрэгтэ, юhэдэхи табан жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха хэрэгтэ партийна организацинуудай политическэ болон суртал бодолой бүхы хүдэлмэри сүм зоруулагдаха ёhотой.

Сентябриин 6-най «Правда» газетэhээ абтаба.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ХҮНДЭТЭ АЙЛШАН

Үнинэй большевик-ленинецүүдэй нэгэн, граждан дайнда хабаадагша, 1918 онһоо партиин гэшүүн Василий Саввич Соломенный «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй редакцинуудта һаяхан айлшалһан байна. В. И. Ленинэй үе сагта ажаһууһан, мүнөө тусхайта пенсионер В. С. Соломенный ВЛКСМ-эй ЦК-гай болон «Знание» гэжэ Бүхэсоюзна бүлгэмэй даабаряар Улаан-Үдэ ерэһэн байгаа. Тэрэ городой ажалшадтай уулзажа, Агууехэ Октябрийн революциин болоһон гайхамшагта жэлнүүд, тэрээндэ хабаадалсаһан хүнүүд тухай хөөрэжэ үгэхэ зорилтогой юм.

Хүндэтэ айлшанайнгаа хөөрөөе журналистнууд ехэтэ һонирхон шагнаа. Гушаад оной эхин багаар Василий Саввич «Правда» газетын редакциин таһагые даагшаар хүдэлөө. Тиихэ үедэ Мария Ильинична Ульянова «Правда» газетэдэ хүдэлжэ байһан. В. С. Соломенный редакциин хүдэлмэри, хүдөө бэшэгшэдэй эдэбхитэдтэй журналистнуудай ябуулха зорилго тухай бидэнэртэ хөөрэжэ үгэһэн байна. Василий Саввич ажалшан арадай агууехэ вождь Владимир Ильич Лениние хараха, тэрээнтэй уулзажа хөөрэлдэхэ, үгэһэн даабариие̇нь бэелүүлхэ золдо хүртэһэн байха юм. Коммунист-ленинецэй энээн тухайгаа һанан хөөрэхэдэнь, суглараашад сэдьхэлээ хүдэлгэн шагнаа. Владимир Ильичэй хүнүүдтэ энэрхы дулаахаһаар хандадаг һайхан сэдьхэл, дайсадта хайра гамгүй хатуу шэрүүн байдаг абари зан тухайнь тэрэ хөөрөө.

Уулзалгын түгэсхэлдэ Василий Саввич журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба.

Үнинэй коммунист эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын һургуулинуудай һурагшанартай, ВУЗ-уудай студентнэрэй, предприятинуудай залуу хүдэлмэришэдтэй уулзалга үнгэргэхэ юм.

А. НИКОЛАЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: редакциин хүндэтэ айлшан Василий Саввич Соломенный.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МЮНХЕН-72

БУЛТАДАА НАЙДАА, БУЛТАДАА ШҮҮГЭЭ!

Обершляйсхайм гэдэг һэлюуршэдэй стадион дээрэ түгэсхэлэй мүрысөөнүүдэй болоходо, байдарка, каноэ онгосонуудаар урилдаан болоһон байгаа. Эндэ манай ороной спортсменүүд Олимпиин нааданда бултанһаа эрхим амжалта туйлажа, 20 мянган ажалшадые баясуулба.

— Финиш хүрэтэр 250 метрэй һүүлшын зурлаагай харагдахада, урдамни Рольф Петерсон гараад ябаа һэн. Тиихэдэнь лэ баһал алтан медаляа алдабаб гэжэ һанаа һэмби, — гээд Александр Шапаренко хөөрэнэ. Тиин хамаг хүсэеэ элсүүлжэ, урдаа гарагшаяа хүсэһэн байгаа.

Сум хотоһоо энэ мүрысөөндэ ошоһон Александр Шапаренко Токиодо үнгэргэгдэһэн Олимпиин наадананай чемпионие ахижа шадаба ха юм. Мехикодэ байдарка онгосоор гансаараа урилдахадаа хоёрдохи хүн фиништэ ерэһэн байгаа.

Ленинградай Людмила Пинаева хоёр хоёроороо байдарка онгосоор урилдахадаа гурбадахяа Олимпиин наадананай чемпионка болобо.

Ехэ мүрысөөнэй һүүлээр манай командын түлөөлэгшэ Александр Силаев, Иогрь Писарев, Нил Савин, Антонина Середина гэгшэд хүн бүхэнэй һонирхоһон асуудалнуудта туха сүлөөгүй харюусана.

Олимпиин наадананай арбан дүрбэдэхи үдэрэй һүүл багта СССР-эй суглуулагдамал команда дүн хамтадаа 40 алтан медальтай болоод байба.

КЛАССИЧЕСКА БАРИЛДААН. Эндэ СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд Шамиль Хисамутдинов, Анатолий Назаренко, Рустам Казаков гэгшэд шадамар бэрхээр барилдажа, Олимпиин алтан медальнуудта хүртэбэ.

Һур харбалгаар 70 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Европын чемпион Кетеван Лосаберидзе түрүүшын үдэрһөө эрхимлэжэ, ябаһан Польшын Ирена Шидловска гэгшые хүсэжэ, 1491 очкотой болобо. Дэлхэйн чемпионка Эмма Гапченко 1.485 очкотой дүрбэдэхи һуури эзэлжэ ябана. Эрэшүүлэй дунда США-гай Джон Уильямс 1559 очкотой түрүүлжэ ябана. Европын экс-чемпион Виктор Сидорук 90 метрэй зайда һайнаар һур харбахадаа, зургаадахи һуурида гараба. 1470 очкотой болоһон Михаил Пеунов арбадахи һуури эзэлнэ.

Баскетболоор СССР, США-гай спортсменүүдэй хоорондо түгэсхэлэй наадан үдэшэ орой болоһон хойно үнгэргэгдөө. Кубын спортсменүүд Италиин командые 66:65 гэһэн тоотойгоор шүүхэдээ, бронзо медальда хүртэбэ.

БОКС. Манай ороной боксёрнууд Борис Кузнецов, Вячеслав Лемешев гэгшэд Олимпиин наадананай алтан медальда хүртэжэ, командынгаа гэшүүдые баясуулба.

1.500 метрэй зайда эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй урилдаанда найман ороной спортсменүүд хабаадалсаһан байгаа. Эндэ мүрысөөнэй түрүүшын үдэрһөө эрхим амжалта туйлажа, дэлхэйн хоёр рекорд тогтооһон Людмила Брагина бусадай һүүлдэ гараад ябатараа, хоёрдохи тойролгоной эхилхэдэ, урагшаа гэнтэ гарашаба. Тингэжэ Краснодарһаа ошоһон багша дэлхэйн рекорд тогтоожо, дахинаа алтан медальда хүртэбэ ха юм.

• • •

Спортын арбан зүйлөөр болон яхта онгосоор Совет ороной спортсменүүд эрхим амжалта туйлажа, алтан медальнуудые өөрынгөө командада нэмэһэн байгаа. Энэ үдэр эдэнэрэй удаа мүрысөөндэ ороһон фехтовальщигууд дууряажа, баһал алтан медалиин түлөө шанга тулалдаа эхилһэн байгаа. Манай командын гэшүүд дүрбэн жэлэй саада тээ Мехикодэ үнгэргэгдэһэн нааданда эрхимлэжэ, Олимпиин наадананай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Зүгөөр Елена Белова, Галина Горохова, Александра Забелина, Татьяна Самусенко гэгшэдһээ бүридэһэн команда түгэсхэлэй нааданда Венгриин спортсменүүдгэй тулалдахадаа, абаһаар 1:4 гэһэн тоотойгоор шүүгдэжэ эхилбэ ха. Тиихэдэнь тренернүүд эдэнэрээ һэлгэжэ, ондоо — залуу спортсменкэнүүдые нааданда табиха болоо гээшэ гүбди гэһэн асуудалда дарагдашаба ха. Нээрээшье энэ үдэр манай рапиристкануудта хүшэр байгаа. Юуб гэхэдэ хахад финалда Румыниин эрхим спортсменкэнүүдтэй тулалдажа гараһан юм. Манай басагад эсээшье һаа, хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ, Венгриин командые 9:5 гэһэн тоотойгоор шүүхэдээ, олимпиин наадананай чемпионууд болобо.

...1960 ондо Римдэ үнгэргэгдэһэн олимпиин нааданда манай басагад түрүүшынхээ командаараа шалгаржа, чемпион болоһон юм. Тиихэдэ Галина Горохова хабаадалсаһан байна. Мүнөө Галина Горохова ниитын наукануудай академидэ һуралсажа ябана.

Олимпиин нааданда хоёрдохёо хабаадалсажа ябаһан Елена Белова-Новикова гурбадахи алтан медальда хүртэбэ. Тэрэ Мехикодэ хоёр алтан медальда хүртэжэ ерэһэн байна. Тэрэ мүнөө Минскын багшанарай институдай аспирант.

— Олимпиин һүүлшын нааданда хабаадалсанаб, — гэжэ Татьяна Самусенко өөрөө хэлэһэн байна. Тиин олимпиин нааданда алтан медальда хүртэһэн Татьяна өөрынгөө баян дүршэлые залуу үетэндэ дамжуулха зорилго табина.

Хэды олон хүнгэн атлеткэнүүд, гимнастканууд, фехтовальщигууд үхибүү түрэһэнэйнгөө һүүлээр спорттой хахасадаг бэ... Александра Забелинагай хүбүүн мүнөө томо болонхой. «Хүбүүгээ хүмүүжүүлгэдэ һанаагаа багаар табинаб. Зүгөөр ашанараа һайнаар хүмүүжүүлхэ төөдэй болохо хаб» гэжэ олимпиин наадананай гурба удаа чемпион болоһон Александра Забелина шоглохо юм.

(ТАСС).

Татьяна Самусенко.

Александра Забелина.

Галина Горохова,

Вячеслав Лемешев.

Борис Кузнецов.

Елена Белова-Новикова.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭ

ЕВРОПОДО ЭБ НАЙРАМДАЛ, АЮУЛГҮИ БАЙДАЛ ХАНГАХА

Эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын хараалһан программые амжалтатайгаар бэелүүлгэ Европо түби дээрэхи оршон байдалые эли бодоор һайжаруулаа. Европодо бата бэхи эб найрамдал тогтоохо замдахи шухала алхам болохо байһан ниитэ Европын зүблөөндэ бодотоор бэлдэжэ орохын тулада мүнөө таарамжатай эрхэ байдал бии болгоогдоо гээд, социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Крымдэхи уулзалга лаблаһан байна бшуу.

Хойто оронуудай — Даниин, Норвегиин, Финляндиин ба Швециин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзалга һаяхан Хельсинкидэ болоо. Тэдэнэр иимэ зүблөө хойшолуулангүйгөөр зарлаха шухала гэжэ тоолоһон байха юм. Финляндиин ниислэлдэ ноябрьда эхилхээр багсаагдаһан энэ зүблөөндэ олон талаһаань бэлдэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахаар бэлэн байһан тухайгаа тэдэнэр мэдүүлээ. Европын 28 орон, тэрэшэлэн Канада ба США иимэ зүблөө зарлахые мүнөө зүбшөөнхэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэ хэдэн уласхоорондын хэлсээнүүд баталагдаа. Социалис оронуудай һанамжануудай ёһоор эдэ хэлсээнүүд Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудые олон талаһаань шиидхэхэ үндэһэ һуури боложо шадаха байна. Тусхайлбал, тэдэнэй тоодо ФРГ-тэй СССР ба ПНР-эй баталһан договорнууд, Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээн, мүн бусад документнүүд оролсоно. Эдэ бүгэдэ дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр ба дайнай һүүлээрхи хүгжэлтын эсэстэ Европо түби дээрэ тогтоһон газар уһанай ба политическэ бодото байдалые мэдэрхэ шухала байһанда үндэһэлнэ. Эдэ бодото байдалнуудай нэгэниинь хадаа Германиин Демократическа Республика болоно бшуу. Тэрэнэй уласхоорондын байдал улам бүри бата бэхи боложо байнхай. Энээниие һүүлшын үдэрнүүдэй ушарнууд гэршэлжэ үгэнэ.

Энэ неделидэ Берлиндэ хэлсээнүүд боложо дүүрөө. Тэрэнэй ёһоор Финляндиин ба ГДР-эй хоорондо дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай хэлсээн бэлдэгдэһэн байха юм. Консульско үүргэнүүдые дүүргэлсэхэ ёһотой худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зургаануудые бэе бэедээ байгуулха тухай ГДРэй ба Швейцариин хоорондо баталагдаһан хэлсээн һаяхан хүсэндөө ороо. Швециин, Даниин ба бусад хэдэн Европын гүрэнүүдэй нүлөө ехэтэй политическэ хүсэнүүд уласхоорондын хуули ёһоной талаар ГДР-ые мэдэрхэ шухала гэжэ тоолодог байна.

Уласхоорондын хуули ёһоной гуримаар ГДР-тэй харилсаа холбоо тогтоолго, мүн тэрэниие (ФРГ-тэй хамта) ООН-до абалга Европодохи оршон байдал һайжаруулгада, эб найрамдал саашадань бэхижүүлгэдэ туһалха байһаниинь сохомтой.

БРАЙТОНДОХИ КОНГРЕСС

Британиин Тред-юнионуудай (БКТ) жэл бүриин 104-дэхи конгресс Брайтондо сентябриин 4-һөө 8 хүрэтэр болоһон байна. Ториин правительствын һаяхан баталан абаһан хүдэлмэришэдтэ харша хуулиие болюулхын түлөө профсоюзуудай тэмсэхэ тухай асуудалда конгрессэй делегадууд гол анхаралаа хандуулаа. Зонхилхы этэгээдүүдэй социальна политикада дурагүйдэлгэ орон дотор бүри үргэдэнэ, ажалай ба капиталай хоорондохи тэмсэл улам хурса болоно. Англиин монополинууд хадаа Великобританида тохёолдоһон валютно-финансова ба бусад экономическа хүндэ хүшэр байдалай бүхы гаргашануудые ажалшадай хүзүүн дээрэ тохохые эрмэлзэхэдээ, правительствын дэмжэлгэтэйгээр юумэнэй үнэ сэн ехэ болгоно, хүдэлмэригүйшүүлые олошоруулна.

Имагтал энэ зорилгоор «Промышленностьдахи харилсаанууд тухай», «Гэр байрын барилгада мүнгэ һомолхо» тухай хоёр хуулиие Э. Хитын кабинет парламентаар баталуулһан байна. Нэгэдэхи хуули хадаа үнэндөө забастовко хэхэ эрхыень профсоюзуудһаа хаһана, тэдэнэй бүхы ажал ябуулгые засагаархидай хүсэд хиналта доро табина. Хоёрдохи хуулинь ямар удхатайб гэхэдэ, хэдэн олон миллион жиирэй англичануудай байрын түлөө үгэдэг түлөөһэн горитойгоор дээшэлхэ байна.

Великобританиин Тред-юнионуудай Брайтонско конгрессэй трибуна дээрэһээ үгэ хэлэгшэд «Промышленностьдахи харилсаанууд» тухай хүдэлмэришэдтэ харша хуулиие эрид шууд буруушаагаа, засагаархидай энэ хархис ябуулгые болюулхын түлөө ниитэ орон дотороо кампани эхилхыень ажалшадые уряалаа. «Юрэнхы дэлгүүртэ» англиин оролгые буруушааһан резолюциие конгресс олонхиин дуугаар баталан абаһан байха юм. Ушарынь хадаа энэ дэлгүүртэ оролгоһоо уламжалан, жиирэй англичануудай байдал улам хүшэр хүндэ болохо байна бшуу. ЕЭС-тэ ороной оролсохо тухай хуули болюулгахыень БКТ-гэй Генсоведые делегадууд уялгалаа.

Тред-юнионуудай конгрессэй түгэсхэлэй документнүүд хадаа Англиин хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй улам ехэ далайсатай боложо байһанһаа уламжалан, БКП-гэй бүри ехэ нүлөөтэй боложо байһые гэршэлнэ. Профсоюзуудай жэл бүриин съездүүдтэ коммунистнуудые делегадуудаар һунгахые хориһон эшэгүүритэй муухай шиидхэбэриие 38 жэлэй урда тээ БКТ баталан абаһан юм. Энэ шиидхэбэриие конгресс өөрынгөө заседаниинуудай нэгэн дээрэ болюулһан байна бшуу.

Мүнөөнэй зонхилхы этэгээдүүдэй дотоодын, мүн гадаадын экономическа политикые өөрынгөө зэргэдэ 10 миллион шахуу ажалшадые нэгэдүүлдэг Британиин профсоюзуудай эли тодоор буруушаадаг байһан тухай Брайтондо баталан абтаһан шиидхэбэринүүд үнэмшэстэйгөөр гэршэлжэ үгэнэ. Англиин консервативна правительствын баримталдаг арадта харша хараа шэглэлые Англиин хүдэлмэришэн анги эдэбхитэйгээр эсэргүүсэн буруушаана.

ООН: ШУХАЛА ШИИДХЭБЭРИ

«Пуэрто-Рикын арадай өөрыгөө тодорхойлхо ба бэеэ да[...] хай байдалтай болохо зайл[...] гүй эрхые» лаблаһан резо[...] циие колонинуудые үгы бо[...] хо талаар ООН-ой тусхай ко[...] тет һаяхан баталан аба[...] байна. Энэ резолюциие Пуэ[...] Рикын патриодууд ба б[...] дэлхэй дээрэхи түрүү үзэл[...] долто олониитэ угаа ехээр[...] налаа ханан угтаа. Энэ шиид[...] бэри хадаа Пуэрто-Ри[...] асуудалые ООН-до зүбшэ[...] сэлгые элдэб эсын шалт[...] даар олон удаан жэлдэ һаат[...] даг байһан американ дип[...] тиин урагшагүйдэһые хар[...] на. Иимэ онол арга хада[...] миллион шахуу тоото Пуэ[...] Рикын арадые Вашингто[...] бэрхэтэй хэсүү байдалда [...] һые дэлхэйн олониитэһэ[...] далха гэһэн зорилготой [...] юм.

Пуэрто-Рикые Холбоото Ш[...] дууд 1898 ондо эзэлэн аба[...] тэрэниие өөрынгөө колони [...] гоо, байгаалиинь баялигууд[...] гартаа абаа. Карибска д[...] дээрэхи энэ бишыхан ар[...] США монополинуудай би[...] эшэ үндэһэн, стратегическ[...] лаар Латин Америкын ара[...] дай национально-сүлөөр[...] хүдэлөөнүүдые дараха шу[...] плацдарм болгоһон байгаа. [...] нөө үедэ тэндэ американ [...] гүүдэй 12 бааза, һорёоной [...] герьнууд, атомна ба водор[...] зэбсэгүүдэй складууд, [...] һомотой ракетэнүүдые [...] талмайнууд, «В-52» гэжэ [...] бомбардирощигуудай аэро[...] муud бии.

Арал дээрэхи колони[...] гуримые балартуулхын ту[...] «США-тай һайн дураараа [...] дэһэн гүрэн» гэжэ Пуэрто-[...] кые 1952 онһоо хойшо то[...] дог болоо, энээнһээнь улам [...] лан, ямаршье хубилалта бол[...] гүй. Ороной дотоодын ба га[...] дын политикын бүхы асуу[...] нуудые урда мэтэ Вашингто[...] шиидхэдэг, США-да ажаһуу[...] пуэрторикынхид хоёрдохи [...] тын эрхэтэд гэжэ тоологдо[...] үндэһэ яһанай илгаа гаргал[...] дайрагдадаг байха юм. Ми[...] Эхэ орон — «Холбоото [...] дуудай томо монополинууд[...] мүлжэгдэдэг колони боло[...] гээд Пуэрто-Рикын публи[...] М. А. Гонсалес уйдхартай[...] бэшэһэн байна.

Пуэрто-Рикые США-гай «[...] дэхи штат» гэжэ соносхо[...] тингэжэ тэрэнэй колониа[...] байдалые хэтэдэнь үлөөхэ [...] хэ гохо Вашингтон мүнөө [...] гана бшуу. Тиихэтэй хамта [...] оронойнгоо бэеэ даанхай ба[...] лай түлөө тэмсэдэг демокра[...] ческа ба патриотическа х[...] нүүдтэ эсэргүү хашалта хэһ[...] тэ хэгдэнэ. Хашалта хэһээ[...] алалга хюдалгануудай, ар[...] нүүдэй хэгдэдэг болобошье [...] кануудай колониальна дар[...] таһаа ороноо сүлөөлхын т[...] тэмсэлые Пуэрто-Рикын [...] риодууд зогсооногүй.

Манай үе сагай — колони[...] на гурим эсэслэн зайсуул[...] гай һүртэй жабхалантай бай[...] колонинуудые усадхаха та[...] ООН-ой тусхай комитеды[...] талан абаһан шиидхэбэри [...] руулжа үгэнэ. Хуби заяа[...] өөһэдөө шиидхэхэ эрхэ Пуэр[...] Рикын арадта олгогдохо [...] той.

В. СЕРОВ, Е. БАБЕНКО, А. КОЗЛОВ.

(ТАСС).

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

КАРАКАС. (ТАСС). ВЦСПС-эй секретарь В. Ф. Богатиковой хүтэлбэрилһэн ВЦСПС-эй делегаци эндэ айлшалалгаяа дүүргэбэ. Тус делегаци Венесуэлын ажалшадай нэгэдэмэл центрэй VI съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Энэ орондо аяншалха үедөө тус делегаци промышленна предприятинуудаар ябаһан, ороной профсоюзай эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэһэн байна.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). ВСРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Я. Кадар Венгридэ амаржа байһан Германиин Коммунис партиин Түрүүлэгшэ К. Бахмантай уулзажа хөөрэлдэбэ. «Непсабадшаг» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, хани халуун уулзалгын үедэ хоёр партиие һонирхуулдаг асуудалнуудаар, уласхоорондын шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнам тушаа Париждахи зүблөөнэй хүдэлмэри үргэлжэлүүлхын тула ДРВ-гэй делегациин толгойлогшын тусхай советник Ле Дык Тхо сентябриин 8-да Ханойһоо мордобо.

МЮНХЕН. (ТАСС). Франциин президент Ж. Помпиду сентябриин 9-дэ эндэ ерэбэ.

Зунай Олимпиин наадананай боложо байһан Мюнхен хотодо Ж. Помпиду ФРГ-тэй канцлер В. Брандттай уулзажа хөөрэлдэхэ юм. Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй гэршэлһэнэй ёһоор, Европын «юрэнхы дэлгүүртэ» хабаададаг гүрэнүүдэй, экономическа энэ бүлэглэлдэ орохо һанаатай гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөнтэй нягта холбоотой асуудалнуудые зүбшэлхэ юм ха.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС) Һүүлэй табан жэлэй турша соо Монголой Арадай Республикын городуудай больницануудай, поликлиникэнүүдэй, диспансернүүдэй тоо — 7,5 процентээр, аймаг хоорондын больницануудай — 46,5 процентээр, фельдшерскэ пунктнуудай — 28 процентээр, аптекэнүүдэй тоо 35,6 процентээр үргэдөө.

Шэнэ больницануудай барилгада, хуушан больницануудые һэльбэн заһабарилжа, шэнэ аппаратураар хангалгада МНР-эй правительство горитой мүнгэ һомолно.

Национальна элүүрые хамгаалгын хэрэг хүгжөөхэдэнь Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай зүгһөө Монголой Арадай Республикада научна, техническэ туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө монгол арад баяр баясхалан хүргэнэ.

ПАНАМА. (ТАСС). Залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн X фестивалиин национальна бэлэдхэлэй комитет эндэ байгуулагдаа. Тус фестиваль ерэхэ жэлдэ ГДР-эй ниислэл хото — Берлиндэ болохо юм. Ороной олониитын демократическа залуушуулай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд комитедэй бүридэлдэ оробо. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө залуушуулай уласхоорондын хүдэлөөндэ хабаадалсаха гээшэ Панамын залуушуулай нангин уялга болоно гэжэ Панамын студентнэрэй федерациин генеральна секретарь Ромуло Бетанкур, эмхидхэлэй суглаан дээрэ тэмдэглэбэ.

КОЛОМБО. (ТАСС). Байрын гэрнүүдые барилгада Шри Ланкын Республикын правительство анхаралаа ехээр хандуулна. Нэгэдэмэл фронтын засаг барижа байһан хоёр жэлэй турша соо, урда табан жэлэйхиһээ найма дахин олон байшан гэрнүүд баригдаһан байна. Мүнөө хүдөөгэй барилгада гол анхарал хандуулагдана гэжэ байра барилгын министр Питер Кейнеман, Коломбоһоо 100 километртэ байдаг Аягамадахи байрын кварталай түрүүшын гэрэй һуури табилгын баяр ёһолол дээрэ үгэ хэлхэдээ, мэдүүлбэ.

ПРАВДА БУРЯТ[...]

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР[...]

Нэгэдэхи хуудаһанда: [...] таабхаяа гээлтэ хоролтог[...] хуряажа абахабди». — [...] бэшэг. Социалис мүрыс[...] алхамууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: [...] баярай жэлэй вахта» — [...] товой статья. «Газарта[...] янзаар хандаха» — Н. То[...] хинай статья. Табан жэл[...] рилганууд дээрэһээ. Ред[...] да ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда: [...] һагданхай стандартну[...] Е. Иванова, М. Пуш[...] гэгшэдэй статья. Улас[...] дын шэнжэлэл. Дэлхэй [...] һонинууд.

Дүрбэдэхи хууд[...] Элдэб һонинууд. Мюнх[...] Олимпиадын һонинууд.

СЭНХИР[...] ЭКРАНУУДТА

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУ[...]

18.00 — «Достоевски[...] захстанда» гэһэн кино[...] **18.20** — «Городой уран [...] най выставкын залнууд[...] гэһэн дамжуулга. **19.00** — [...] лепанорама. **19.20** — «[...] ошибок» гэһэн һурагшад[...] рюулагдаһан мультфиль[...] **19.50** — «Факел» гэһэн [...] шуулда зорюулагдаһан [...] рамма. **20.40** — уласх[...] дын шэнжэлэл. **20.5[...]** «Зүүн-Сибирь» гэһэн кино[...] нал. **21.05** — «ССР Со[...] хай хөөрөөн» гэһэн ССС[...] байгуулагдаһаар 50 жэлэй [...] зорюулагдаһан дамжу[...] **21.25** — «Бешеные [...] гэһэн ГДР-эй уран һай[...] телевизионно фильмын 2[...] сериинь харуулагдаха. **22.5[...]** Үдэшын концерт.

Редакторай ор[...] С. С. ЦЫРЕНДОРЖ[...]

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО: ХИЛЫН ГААНАҺАА

ДЕЛИ

ҺАЙН ЭХИН

ТАСС

Симлэдэ баталагдаһан хэлсээн «дэлхэйн энэ районхохи байдалые эбэй ёһоор гуримшуулгын һайн эхин, шухала алхам болоно» — гэжэ премьер-министр Индира Ганди. Урда Индиин Андхра Прадеш штадай гол хото — Хайдерабадта болоһон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Эбэй ёһоор зэргэ оршохо һайн хүсэлэн Инди ба Пакистанай харилсаануудта бэелжэ эхилээ гэжэ Индира Ганди, хоёр ороной сэрэгэй түлөөлэгшэдэй хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай дурдахадаа тэмдэглэбэ.

САНТЬЯГО

Чилиин ажалшадые уряалба

ТАСС

Чилиин ажалшадай нэгэдэмэл профцентр (КУТ) мэдүүлгэ тунхаглахадаа, гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгын гараа һаань, бүгэдэ ниитын буһалгаа хэхээр хододоо бэлэн, һэримжэтэй байхыень ажалшадые уряалба.

Национальна ба харийн оронуудай монополинууд «эгээн хархис хүсэнүүдэй» түлөөлэгшэд байһанаа харуулаа гэжэ энэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Тэдэнэй хэһэн гурим буса ябуулганууд «гүрэнэй урбалта хэхэ, граждан дай үүдхэхээр байдал тохёолдуулна».

Хархис хүсэнүүдэй зүгһөө хэгдэһэн гэмтэ ябуулгануудһаа предприятинуудые хамгаалха комитедүүдые байгуулха шухала гэжэ КУТ-ай мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Үйлэдбэриин ажал хэрэг һайнаар ябуулжа, шухала эд бараагаар, эдлэл хэрэгсэлээр ороноо хангахыень КУТ ажалшадые уряалһан байна. Транспортын ба хэлхеэ холбооной хүдэлмэри һайнаар ябуулха шухала.

Эрид шууд ябуулганууды хэхээр бэлэн, эмхитэй, үргэн ниитэ арадые элсүүлээд байбал, илалта туйлажа болоно гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

БЕЙРУТ

ИЗРАИЛИИН СЭРЭГҮҮДЭЙ ХАРАТА ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Ливан ба Сиридэ эсэргүүгээр Израилиин хэһэн эзэрхэг түримхэй шэнэ ябуулгануудые буруушаажа байһанаа араб олониитэ мэдүүлнэ. Бейрудэй хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, сентябриин 8-да Палестинын хашагдан зугадагшадай лагерьнуудта, эдэ хоёр ороной хүн зоноор олон һуурин тосхонуудта Израилиин авиациин добтолһонһоо уламжалан, 61 хүн алуулаа, 200 гаран хүн шархатаа.

Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулга тушаа буруушаал мэдүүлжэ, ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ хандахые Ливанай правительство сентябриин 8-най үдэшэ болоһон онсо заседани дээрээ шиидхэбэ.

Ливанай нютагуудта агаарай дээрмэшэдэй добтолһон тухай хэблэл дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ. Сентябриин 8-най 17 час 30 минутын үеэр Трипольдо дүтэхэн, хашагдан зугадагшадай Нахр Эль-Баред гэдэг лагерь дээгүүр реактивна двигательнүүдэй абяан дуулдажа, уданшьегүй 12 самолёт агаарта харагдаһан байгаа. Добтолго хэхэ юм гэжэ һанаагүй байһан хашагдан зугадагшад ажаллаһаар байба. Юундэб гэхэдэ, урда тээнь Ливанай летчигууд норилго хэжэ энээгүүр ниидэдэг байгаа бшуу. Гэнтэ самолёдууд тойрон ниидээд, лагериин урда захые ракетээр, ехэ буугаар буудажа захалба. Бомбодолгонь 20 минутын турша соо үргэлжэлөө. Хаягдаһанай һүүлээр хахад час болоод тэһэрдэг бомбонуудые хаяһан байгаа. Үдэшэ орой болотор бомбын тэһэрээн үргэлжэлөө. Энээнһээ уламжалан, хашагдан зугадагшадай энэ лагерьта 6 хүн үхөө, 24 хүн шархатаа, тэдэнэй 12-ынь хүндөөр шархатаһан байна.

ЖЕНЕВЭ

Совет эрдэмтэдэ шагнал барюулагдаба

ТАСС

Совет эрдэмтэ, СССР-эй гидрометцентрэй директор, Узбегэй ССР-эй Наукануудай академиин академик В. А. Бугаев Бүхэдэлхэйн метеорологическа организациин (ВМО) жэл бүриин 1972 оной шангай лауреат болоо. Метеорологическа наукые хүгжөөлгэдэ, энэ талаар уласхоорондын харилсаа холбоо байгуулгаар габьяатай байһанайнгаа түлөө академик В. А. Бугаев тус шанда хүртэһэн байна.

ВАРШАВА

Варшавынхидай бэлэг

ТАСС

Польшын Арадай Республикын 30 жэлэй ойдо варшавынхид гайхамшаг бэлэгүүдые бэлдэнэ. Город доторой хоёр шухала автомобильна харгы барилга ниислэлдэ мүнөө жэлдэ эхилээ. 1974 оной июлиин 22 — арадай Польшын 30 жэлэй ой хүрэтэр эдэ харгынуудаар түрүүшын автомобильнуудые ябуулхабди гэжэ парти ба правительствые барилгашад найдуулаа.

Типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. Н-00458. Заказ № 135[...]